



Slovenski 12 čebelar

YU-ISSN-0350-46907
Letnik XCV – Leto 1993

LETO 1873 – PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM



Slovenski čebelar

VSEBINA

Janez Mihelič: Na mariborski srednji kmetijski šoli so proslavili odprtje novega šolskega čebelnjaka	321
Pavle Zdešar: Čebelarjeva opravila v decembru	324
Janez Mihelič: Čebelarstva razstava in sklepi z zasedanja izvršnega odbora APIMONDIJE na kongresu v Pekingu	325
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Jože Šimec: Nekaj o vzreji matic	331
Ivan Krajnc: Kaj bi čebelarji morali vedeti o vosku in satnicah	332
Anton Rozman: Pogled v prihodnost	334
TRŽENJE V ČEBELARSTVU	
Milan Runtas: Sestali so se uporabniki zaščitne znamke	335
IZ TUJE LITERATURE	
M. M. SYČEV: Organske kisline in poapnela zalega	337
L. Zevachin: Pomen vonjav za življenje čebel	337
Staro – novo sredstvo proti čebeljemu piku	337
Vpliv medu na fiziološko delovanje črevesja	337
Engelbert Pohl: Voščeni molji – nasveti za jesenska opravila	338
Stefan Bogdanov: Ostanaki akaricidov v vosku	339
Mateja Leskovar (pr.): Nova nalepka in kontrolni znak švicarskih čebelarjev	340
Stephanie Schultz: Še ena možnost zdravljenja varoze?	340
MEDOVITE RASTLINE	
Ivan Krajnc: Resa (Erica L.)	342
ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA	
Marija Stanonik: Čebela – žlahtna spremeljalka slovenske kulture	343
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
ZČDS: O zbiranju članarine za leto 1994	346

Št. 12 1. december letnik 95

CONTENTS

Janez Mihelič: A festive celebration was along a opening ceremony of a new school beehouse in the secondary farm school in Maribor	321
Pavle Zdešar: Beekeepers occupations in December	324
Janez Mihelič: Beekeeping exhibition and resolve from the executiv consul' of API-MONDIA in the last congress in Beijing	325
OUR BEEKEEPERS EXPERIENCES	
Jože Šimec: Something about a queen rearing	331
Ivan Krajnc: What must beekeepers new about bee – wax and about comb foundation	332
Anton Rozman: Forward look	334
TRADE IN BEEKEEPING	
Milan Runtas: A consumer of trade mark for slovenian honey meeted in Ljubljana	335
FROM FOREIGN JOURNALS	
M. N. Syčev: Organic acid and clark brood	337
L. Zevachin: Important of feromns in bee life	337
Old – new remedy against beesting	337
Engelbert Pohl: Wax moth – advice for outumen work	338
Stefan Bogdanov: Residue of akaricides in the wax	339
Mateja Leskovar: A new sticker and trade mark beekeepers from Switzerland	340
Stephanie Schultz: Another possibility of treatment varroa disease	340
Ivan Krajnc: Erica carnea	342
HISTORY OF SLOVENE BEEKEEPING	
Marija Stanonik: Bee-a generous companion of Slovene culture	343
FROM THE SOCIETY LIFE	
Milan Runtas: From the meeting of IO ZČDS	347

Slika na naslovni strani: Inž. Podjavoršek govori na otvoritvi šolskega čebelnjaka na Srednji kmetijski šoli Maribor. Foto: P. Zdešar



Čast, da je odprl čebelnjak na Srednji kmetijski šoli v Mariboru, je pripadla čebelarju Alojzu Čehu, ki je opravil največ dela na čebelnjaku. Foto: M. Podjavoršek

NA MARIBORSKI SREDNJI KMETIJSKI ŠOLI SO SLOVESNO ODPRLI NOVI ŠOLSKI ČEBELNJAK

prof. JANEZ MIHELICH

V petek, 15. oktobra letos, je bil za Srednjo kmetijsko šolo Maribor in za mariborske čebelarje velik dan. Svojemu namenu so namreč slovesno predali nov šolski čebelnjak, ki so ga zgradili ob pomoči mariborskih čebelarjev. Ob tej priložnosti so v šolski dvorani pripravili posebno slovesnost, ki so se je udeležili gosti in domači čebelarji.

Najprej je vse navzoče – med gosti so bili tudi predsednik ZČDS inž. Marjan Skok, vodja opazovalne službe medenja Pavle Zdešar, predstavnik Kmetijskega inštituta Slovenije dr. Janez Poklukar, direktor Veterinarskega zavoda Maribor dr. Krajnc in urednik Slovenskega čebelarja prof. Janez Mihelič – pozdravil ravnatelj šole in znani mariborski čebelar dipl. inž. agr. Alojz Podjavoršek. Nato je na kratko orisal zgodovino Srednje kmetijske šole v Mariboru ter njen pomen pri razvoju našega čebelarstva in vpliv nanj, še posebej pa vzgojo mladih. Poudaril je, da je lani šola praznovala

120-letnico svojega delovanja, zato je njena zgodovina zelo bogata. Po doslej znanih podatkih je šola že od vsega začetka izobraževala učence tudi na področju čebelarstva. Tudi v povojnem obdobju je šola s krajšimi prekinitvami svoje učence seznanjala s čebelarstvom. Eden najbolj zagnanih učiteljev čebelarstva v tem obdobju je bil tudi znani mariborski čebelar g. Lobnik. Šola, žal, nikoli ni imela dovolj velikega in sodobnega čebelnjaka, potrebna za kakovostni praktični pouk učencev. Zato se je vodstvo šole ob pomoči občine in mariborskih čebelarjev odločilo, da v bližini šole zgradi nov sodoben lesen čebelnjak za 24 AŽ panjev ter s posebno sobo za točenje medu in praktični pouk učencev.

Ob koncu je g. ravnatelj dejal, da je zelo zadovoljen, ker jim je uspelo zgraditi čebelnjak. Navzoče je pozdravil tudi predsednik Medobčinske čebelarke zveze Maribor g. Darko Korošec. Čestital je vodstvu šole, zlasti njenemu ravnatelju inž. Podjavoršku





Inž. Podjavoršek je s ponosom sprejel odličje Antona Janše II. stopnje, s katerim so mariborski čebelarji odlikovali Srednjo kmetijsko šolo v Mariboru.

za velik uspeh, ki bo veliko prispeval h kvalitetnejšemu poučevanju čebelarstva. Ob tej priložnosti je ravnatelju Srednje kmetijske šole Maribor izročil odličje Anton Janša druge stopnje, s katerim je Medobčinska čebelarska zveza Maribor odlikovala šolo za njena prizadevanja in delo na področju izobraževanja mladih čebelarjev.

Sledila so kratka predavanja nekaterih gostov. Tako je o čebelarstvu na Slovenskem nekoč in danes predaval prof. Janez Mihelič, o raziskovalnem delu na področju čebelarstva je predaval dr. Janez Poklukar, o delu službe za opazovanje in napovedovanje gozdnega medenja pa g. Pavle Zdešar. Potem je navzočim spregovoril tudi predsednik ZČDS inž. Marjan Skok in jim najprej čestital k postavitvi novega čebelnjaka, nato pa spregovoril o problemih slovenskih čebelarjev. Ravnatelj šole je



Dr. Fidelj, znani mariborski veterinar, v razgovoru z g. Skokom in dr. Janezom Poklukarjem

vse navzoče povabil tudi k čebelnjaku. Pred čebelnjakom so dijaki šole pripravili kratek kulturni program, nato pa je zbranim spregovoril inž. Podjavoršek:

»Visok jubilej 120-letnice svojega obstoja je Kmetijska šola Maribor pričakala brez naseljenega panja čebel. To je slaba slika nekdanje usmerjene šolske politike – predvsem kmetijske.

Čudoviti vinogradi so se zaraščali z grmovjem prav do vznožja Kalvarije. Naravna slika se je že tako spremenila, da so vrane, sove in druge »žlahtne« ptice pevke »lahko gnezstile že tik ob šolski stavbi«, zaščitniki narave pa so v naravni idili uživali kar z asfaltne ceste.

Ob cesti, ki pelje v kalvarijske vinograde, je šolski čebelar postavil čebelnjak po starem zgledu. S tem je želel opozoriti odgovorne, da čebelarstvo sodi k šoli, še posebej kmetijski. Naselil je nekaj panjev, shranjenih v šoli še iz zlatih čebelarskih časov, družine v njih pa je čebelar šoli podaril. Na šoli so tako čebelarili nekaj časa, dokler ni nesmiselnost takega čebelarjenja izničila zadnjo podarjeno družino.

Tukaj začenjamo znova.

Čebelarstvo je na šoli uvedel drugi ravnatelj šole Henrik Kalman leta 1882. Odslej je bilo čebelarstvo reden predmet vse do druge svetovne vojne, po njej pa do uvedbe usmerjenega izobraževanja leta 1981.

Čebelarstvo so učili nekateri znani učitelji, okoli leta 1905 npr. zdravnik dr. Terč, ki je že vedel, da se revmatizem lahko zdravi tudi s čebeljimi piki.

Drugi znani učitelj čebelarstva pred vojno in po njej je bil prof. Josip PRIOL – sadjar,



Predsednik Skok se vpisuje v spominsko knjigo v novem čebelnjaku. Foto: P. Zdešar

Pogled na udeležence v dvorani.



selekcijonist in znanstvenik, poznejši ravnatelj šole in direktor sadjarskega inštituta. V tem času so pomembnost čebelarstva poudarjali predvsem v zvezi z oploditvijo sadnega drevja.

V razpravi z naslovom Biologija cvetja, oplodbe in rodnosti pri jablanah (1956) je prof. Priol poudarjal pomen čebel za oploditev sadnega drevja in s tem za pridobitnost v sadjarstvu.

Čebelarstvo je bilo reden predmet tudi še nekaj časa po vojni. V šolskem letu 1948/49 sta bili na primer v tretjem letniku predpisani dve uri na teden.

Sadjarji na šoli so bili tudi čebelarji – poleg J. Priola še: Janko Raner, pa gospod Rinc, France Lomberger . . .

Šola se je čebelarstvo zelo razvila v času, ko je na šoli učil in bil hkrati čebelarški mentor prof. Franc LOBNIK (od 1958–1972). V tem času so imeli tudi čebelnjak s 100 čebeljimi družinami. Od 450 dijakov je bilo po pripovedovanju enega od udeležencev v čebelarskem krožku kar 90 dijakov.

Danes se mladi združujejo v različne ekološke skupine, da bi glasneje protestirali proti onesnaževanju okolja. Pokazatelj čistega okolja so tudi čebele, zato je prav, da živimo z njimi, kajti tam, kjer bodo živele zdrave čebele, bo živel tudi zdrav človeški rod.

Želimo, da bi Slovenija bila tak prostor. «

Goste je nato povabil k novemu čebelnjaku, ki je zelo dobro izdelan in leži v lepi

zatišni, proti jugu obrnjeni dolinici, ki bo dajala čebelam obilno pašo. Čebelnjak je projektiral g. Jože Požauko iz Maribora, graditev pa je nadzoroval čebelar Alojz Cehner in pri delu tudi sodeloval. Največ delovnih ur pri graditvi je opravil Alojz Čeh, zato je bil on tudi tisti, ki je čebelnjak uradno odprl. Pri graditvi so sodelovali še Alojz in Matej Podjavoršek, Milan Lesbaber, Janez Perc, Milutin Petrovič, Štefan



Med gradnjo čebelnjaka. Foto: M. Podjavoršek



*Najbolj prijetno pa je bilo seveda ob zaključku v lepi stari vinski kleti šole, kjer je še vrel novi kalvaričan.
Foto: P. Zdešar*

Bratuša, Ivan Bračko, Alojz Cehner, Gašper Trojner, Feliks Gole in Franc Štraser, vsi čebelarji iz Maribora.

Po slovesnem odprtju so se gostje in domači zapletli v prijeten prijateljski pogovor, nato pa so skupaj sedli h kosilu, ki so ga za udeležence pripravile šolske kuharice. Ob kozarčku odličnega kalvaričana,

kakor so poimenovali vino, ki ga prideluje šola in ki je na vinskih sejnih prejelo že več odločij, je ravnatelj g. Podjavoršek izrazil željo, da bi šola postala središče tako mariborskih kot slovenskih čebelarjev. Po ogledu šolske vinske kleti smo se poslovili z željo, da bi čebelarstvo na šoli doživelo nov razcvet.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V DECEMBRU

PAVLE ZDEŠAR

Decembra čebele najbolj mirujejo, poraba hrane je najmanjša v celem letu in kranjska pasma čebel v naših razmerah ta mesec nima zalege. Žrela naj bodo dovolj odprta, čebele pa dovolj odete, tako da potrebujejo le mir in dovolj zraka. Ne bojimo se hudega mraza, saj tudi če zapiha mrzel sever, našim ljubljenkam ne bo nič hudega. Zdrave in številčne čebelje družine s primerno hrano zdržijo brez škode tudi več kot sto dni ostrega mraza in brez izletnih dni. Nadzorujmo pasti proti glodalcem in vsiljivost ptic ter pripravimo drobir za čas čistilnega izleta. Ne cokljajmo po čebelnjaku!

Pregledali smo naše poslovanje in napravili načrt dela za prihodnjo sezono. Če pri prodaji ne dosegamo ugodne cene, raje prihranimo nekaj medu za prihodnjo sezono. Ne podcenjujmo svojega dela in s tem še dela drugih čebelarjev. Zapišimo izkušnje, vtise, značilnosti in svoje napake iz

minulega leta v beležnico in preberimo zapise za vsa leta nazaj ter izbrano literaturo. Obiščimo tudi kakšno čebelarstvo predavanje. Za kakovostno posodobitev našega čebelarstva se zglejmo po najboljših mojstrih.

Čeprav razmere v našem čebelarstvu niso preveč ugodne, se je v zadnjem času, še posebej letos, vendarle nekaj premaknilo. V novi državi je kmetijstvo postalo strateško pomembna veja gospodarstva in končno je čebelarstvo opredeljeno kot pomemben del le-tega. Večina čebelarjev in odgovorni zahtevajo globalni in sistemski razvoj čebelarstva, vključen v nenehna prizadevanja za pridelavo zdrave hrane. V šolstvu se čebelarstvo obnavlja, zlasti v srednjih kmetijskih šolah. V boju proti čebeljim boleznim se je na terenu izkazalo sedem veterinarjev-svetovalcev. Spet se oblikuje znanstveno-strokovni vrh. Vzreja matic je kakovostno zelo napredovala. Opazovalno-na-

povedovalna služba je posodobila delo in pokriva celotno območje države. Odkup medu ni povsem prekinjen in v prihodnjih letih se bo nadaljeval, vendar precej manj ugodno kot v preteklosti. Čebelarji smo začeli samostojno tržiti. Letina je bila zelo dobra, saj smo pridelali več kot 2.400 ton medu. Slabi odnosi in pomanjkljivosti v zakonodaji so se pokazali pri izkoriščanju paš. Rojlni nagon je splahnel že v drugi polovici maja. Kljub hudi suši smo ustrezno pripravili čebele na prezimovanje in tudi varozo smo uspešno omejili. Novi povzročitelji medenja, mali škržat, se je obetavno razširil. Hrabri nas misel, da smo le napravili majhen korak na dolgi skupni poti do urejenega čebelarstva in da ni vse tako brezupno, zato ne bomo odnehali. Zato spremenimo mišljenje, posodobimo našo prakso in ne tarnajmo ob nastalih problemih, ampak jih raje skupaj razrešimo. Nemudoma nadaljujmo delo in se predvsem

v svojem čebelastvu tehnično in strokovno temeljito pripravimo za novo sezono, kajti zima bo kratka.

Že dolgo se predstavljam kot čebelar. Marsikdo, ki ni čebelar, se mi ob tem posmehne ali me celo pomiluje. Vendar sem na svoje oziroma družinsko čebelarstvo ponosen, saj je to naše delo in naša bit. Brez njega bi bil vsekakor bolj »komot«, morda celo z nekaj več tolarji v žepu, v resnici pa precej siromašnejši.

Moje letošnje pisanje je bilo namenjeno vsem čebelarjem, še posebej večjim, ki ob delu opravljajo čebelarstvo kot dopolnilno dejavnost ali so jim čebele edini vir preživljanja. Nov zelo izkušen pisec čebelarjevih opravil bo prihodnje leto pisal članke nekoliko drugače. Tako je prav, saj bo le več piscev zadovoljilo vse, ki čebelarijo. Želim vam zdravja in miru, ugodno prezimovanje čebel ter vsaj tako medeno leto, kot je bilo letošnje.

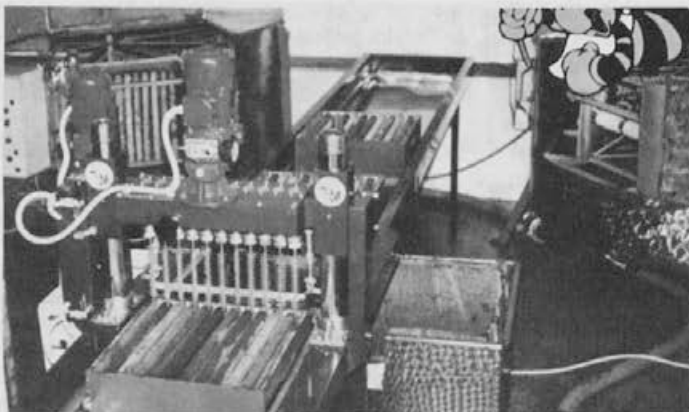
ČEBELARSKA RAZSTAVA IN SKLEPI ZASEDANJA IZVRŠNEGA ODBORA APIMONDIJE NA KONGRESU V PEKINGU (Nadaljevanje) prof. JANEZ MIHELIČ

Kakor na vsakem kongresu Apimondije je bila tudi na zadnjem, že 33., v Pekingu ena od osrednjih prireditev čebelarska razstava. K razstavi pa lahko štejemo tudi predstavitev posterjev, na katerih so različni avtorji z vsega sveta v pisni obliki, z grafikoni in slikami predstavili rezultate raziskav, čebelarstva posameznih dežel ali pašne razmere. Dr. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije je predstavil poster o zgodovini širjenja kranjske čebele iz matične »domovine« Slovenije. Posebno med Kitajci je izzval veliko zanimanja, saj številni niso vedeli, da kranjska čebela, ki jo na severu Kitajske zelo cenijo, izvira iz Slovenije. Pred leti, ko je njihov čebelarski inštitut obiskal dr. Ruttner, so jim jo namreč predstavili kot avstrijsko čebelo. Zelo zanimivi so bili tudi nekateri kitajski posterji s problematiko selekcije čebel. Kot primer naj navedem tehtanje čebeljih glav. Tako

so dobili čebele s težjimi mlečnimi žlezami, s tem pa je povezano tudi večje izločanje



Pogled v enega od obratov kitajskega podjetja, kjer pripravljajo matični mleček za izvoz.



Podjetje DISMELLA iz Italije je razstavljalo avtomatsko linijo za velečebe-larje za odkrivanje in toče-nje medu, ki je po tehnološki plati novost.



Posebni plastični pitalniki, ki jih vtaknemo skozi žrela panjev in nato krmimo čebele brez odpiranja panjev.



Strojček za praznjenje matičnikov z matičnim mlečkom. Izprazni se cela letvica naenkrat.



Eno večjih podjetij za predelavo čebeljih pridelkov na Kitajskem.



Mladi Kitajci so tudi dobri trgovci.

oziroma pridobivanje matičnega mlečka. Teža čebelje glave pa je seveda odvisna od teže mlečne žleze v glavi. Pridelek matičnega mlečka so uspeli povečati kar za 25 odstotkov, zlasti po zaslugi krmiljenja čebel z mineralno vodo, bogato z različnimi minerali. Tuji raziskovalci so predstavili metodo elektroprovodnosti medu. Ta je v zadnjem času postala vodilna metoda za ločevanje različnih vrst gozdnih in cvetličnih medov in jo po svetu že uporabljajo v vsakdanji praksi.

Raziskovalci se veliko ukvarjajo tudi z oprasovalno vlogo čebel, boleznimi čebel – na tem področju so predstavili zanimivo metodo opazovanja razvoja varoe v pokriti celici – itd. Vsega skupaj je bilo razstavljenih več kot sto posterjev, povečini kitajskih avtorjev. Nič čudnega, saj imajo Kitajci kar deset čebelarških inštitutov, ki so večinoma vključeni v agronomske fakultete. Največji med njimi je Čebelarški raziskovalni inštitut Kitajske akademije kmetijskih znanosti v bližini Pekinga. Obiskali smo ga predzadnji dan kongresa.

Čebelarška razstava ni bila tako obsežna, kakor smo jih bili navajeni s kongresov v Evropi. Tudi razstavljalcev iz Evrope in Amerike ni bilo veliko, zato pa jih je bilo toliko več iz Kitajske, da smo kljub temu videli marsikaj zanimivega.

Predvsem nas je presenetilo, da je na Kitajskem toliko tovarn, ki predelujejo čebelje pridelke in na podlagi le-teh skupaj z zelišči, minerali in vitamini izdelujejo veliko različnih sredstev. Zelo je razvita tudi predelava pijač iz medu. Pri tem pa ne smemo pozabiti tisočletne kitajske tradicije naravnega zdravljenja z zelišči in različnih alternativnih možnosti za zdravljenje različnih bolezni. Čebelje pridelke predelujejo obrati, ki se ukvarjajo tudi s predelavo različne druge hrane in zelišč. Na Kitajskem jih je več kot sto. Priznati pa moram, da ni vse zlato, kar se sveti. To velja tudi na Kitajskem. Vsekakor so se Kitajci pokazali kot zelo iznajdljivi in tudi sposobni trgovci. S tem pa ne želim zmanjšati pomena in kakovosti nekaterih njihovih izdelkov. Izdelujejo veliko različnih zdravnih tonikov in jih polnijo v majhne stekleničke za enkratno uporabo. Kupite jih lahko v zelo lični emba-



Stroj za »sušenje« medu

laži po deset skupaj. Velika je ponudba matičnega mlečka, posušenega v prah, v majhnih vrečkah za enkratno uporabo.

Seveda ponujajo tudi veliko suhega matičnega mlečka v kilogramskih in desetkilogramskih vrečah. Prodajajo ga po 180 dolarjev za kilogram, pa tudi ceneje. V kilogramskih plastenkah prodajajo tudi svež matični mleček. Zanimivo je, kako pakirajo propolis. Kitajski propolis je namreč prožen kot surova guma, zato ga stiskajo in v posebnih modelih oblikujejo v plošče, težke



Slovenska delegacija pred posterjem o širjenju kranjske čebele.

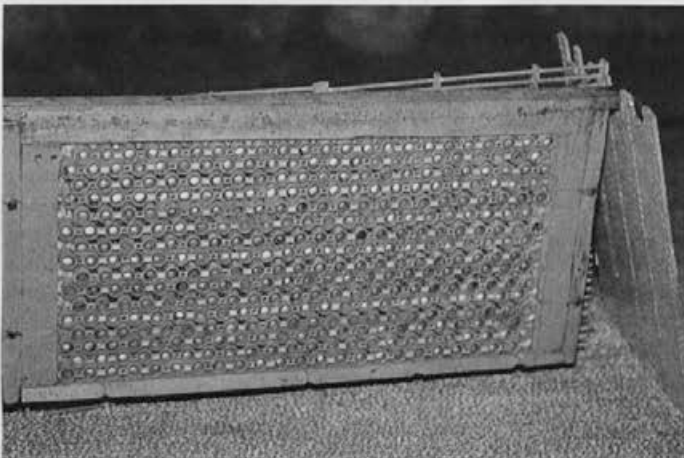


Sponsor kongresa je bila kitajska pivovarna, ki v proizvodnji piva uporablja tudi med.

dva kilograma. Verjetno ga morajo pred uporabo – ekstrakcijo v alkoholu – zmrzniti in nato zdrobiti. Tudi v panjih se propolis vleče kakor žvečilni gumi, in kolikor smo uspeli videti, ga čebele v velikih količinah nosijo v panje. Seveda je ta lastnost propolisa povezana z njihovim rastlinstvom, to pa je večinoma seveda drugačno od našega. Opazili smo veliko dreves ginka – teh je veliko tudi v pekinških parkih in v okolici – in neke vrste topola z velikimi mesnatimi listi. Tudi na teh dveh drevesih čebele nabirajo veliko lepljivega propolisa. Seveda pa so razlike tudi med pokrajinami, saj se Kitajska razteza prek več klimatskih pasov od tropskega na jugu do zmerne celinskega na severu. Na severu, kjer je tudi Peking, je podnebje celinsko. Poletja so vroča in vlažna, zime

pa suhe in zelo mrzle. Tudi jeseni je zrak zelo suh, ker iz puščave Gobi pihajo suhi severni vetrovi. Zato ima vsak Kitajec vedno pri sebi steklenico čaja, da nadomesti tekočino, ki jo zaradi suhega zraka v teh dveh letnih časih izgublja skozi kožo. Vse čebelarje pridelke in tudi različna sredstva prodajajo na veliko samo pooblaščen državna podjetja, čeprav je čutiti, da je tudi Kitajsko zajel val privatizacije. Tamkajšnji menedžerji imajo namreč zelo velika pooblastila.

Od čebelarje opreme, ki so jo Kitajci pokazali, je zanimiv zlasti poseben stroj za odvzemanje vlage medu (za sušenje medu). V vročih in vlažnih predelih je namreč žgoč problem prevelika količina vode v medu. Stroj je narejen tako, da zelo tanek sloj medu polzi po veliki segreti plošči in pri tem izgublja vlago. Posebni ventilatorji pihajo topel suh zrak, ki pospešuje sušenje. Izdelovati so začeli tudi posebne odkrivalnike za med. Ti imajo močne plastične ščetine, ki med hitrim vrtenjem rotorja popraskajo pokrovce. To smo sicer videli v firmi Thomas v Franciji. Na splošno pa so s čebelarjskimi pripomočki še v velikem zaostanku. Večina čebelarjev uporablja majhno plastično dvosatno točilo na ročni pogon. Po njihovi razlagi so za to trije razlogi: številna in cenena delovna sila, pomanjkanje kapitala in nomadsko čebelarstvo. Čebelarji na jugu Kitajske namreč s čebelami prevoziyo velike razdalje. S čebelami so na poti tudi po več mesecev skupaj



Poseben sat s 540 celicami, katere zaleže matica in ga uporabljajo za proizvodnjo matičnega mlečka. Sat je iz plastike in je pocenil in povečal proizvodnjo matičnega mlečka na Kitajskem.

in s seboj seveda prevažajo vso opremo, zato mora biti ta lahka in priročna.

Kitajci so zelo izpopolnili predvsem opremo za pridobivanje matičnega mlečka in to smo lahko občudovali na razstavi. Uporabljajo plastične plošče s plastičnimi letvicami, ki jih matica sama zaleže. Pri tem odpade presajanje ličink. Pravzaprav so izpopolnili metodo Johanna Sticklerja iz Avstrije. Tudi pri nas jo je pred leti prikazal, vendar so jo Kitajci izpopolnili za industrijsko uporabo. Na plošči je 540 matičnih lončkov, ki jih matica zaleže v enem dnevu. Ploščo smo kot vzorec prinesli tudi domov. Metoda je primerna tudi za vzrejo matic iz jajčec. Za praznjenje mlečka iz lončkov so prikazali poseben električni aparat, ki s plastičnimi svedri naenkrat izprazni celotno letvico s petintridesetimi lončki. Seveda lahko na ta način pridelajo velike količine mlečka, saj je delo zelo poenostavljeno. Zanimive so tudi lesene matične rešetke iz bambusovega lesa. Ta les je zelo trd in se ne zvija, zato iz bambusovih palčk izdelujejo tudi matičnice. Verjetno je takšna rešetka primernejša za zimsko obdobje, saj gnezda ne hladi toliko kot kovinska rešetka, vendar pa jo je težje razkuževati.

Zanimiv je tudi način krmljenja čebel, pri katerem panjev ni treba odpirati, če želimo čebele krmili. Izdelali so sistem plastičnih krmilnikov, ki jih potisnemo skozi žrelo panjev. S plastičnimi cevkami so krmilniki povezani s posebnim plastičnim vedrom, v katerega nalivamo sladkorno raztopino. Ve-



Embalaža za med je večinoma zelo privlačna.

dro je postavljeno nekoliko više od panjev, tako da tekočina lahko prosto teče v pitalnike. Pitalniki so seveda napolnjeni do roba in raven se izravna, če čebele odvzemajo klajo. Pitalnik deluje podobno kakor naši stari pitalniki na steklenico. Zelo smo bili presenečeni tudi nad iznajdljivostjo Kitajcev pri uporabi medu. Predstavili so namreč pivo, izdelano iz medu. Verjetno gre le za delno nadomeščanje slada z medom. Vsi pa smo se prepričali, da je pivo dobro. Zato verjamemo, da bi bili z njim zadovoljni tudi naši ljubitelji piva. S to pijačo bomo seznanili naše pivovarne, zato upamo, da bo naš predlog padel na plodna tla. S tem bi se poraba medu zelo povečala.

Od tujih razstavljalcev – teh je bilo manj, kot smo pričakovali, verjetno zato, ker Kitajska ni velik kupec te opreme – je bilo nekaj



Moderna kitajska čebelar-ska oprema: plastično to-čilo in nakladni panj



Posnetek s seje izvršnega odbora Apimondije. Foto: J. Mihelič

razstavljalcev iz Evrope, žal pa jih ni bilo iz ZDA. Vzrok je verjetno v tem, da ta država še ni članica Apimondije, čeprav se že dogovarjajo o njenem vstopu. Največje zanimanje na sploh je bilo za popolnoma novo in zelo avtomatizirano linijo za točenje medu medu firme DISMELLA iz Italije. Zelo so izpopolnili tehniko odpiranja medu, saj stroj na tekočem traku v nekaj minutah odkritje deset satov v nakladi in v posebnem točilu iztoči osem naklad (osemdeset satov) naenkrat. Ker je točilo radialno, je primernejše za svetle medove in vprašanje je, ali je primerno za goste gozdne medove. Linija je seveda primerna samo za velečebelarstva z več kot tisoč panji. To seveda kaže, da se svetovno čebelarstvo usmerja k še

večji storilnosti, saj skušajo velečebelarstva zaradi velikega konkurenčnega boja pri cenah medu še zniževati stroške pridelave. Firma Thomas iz Francije je na razstavi predstavila nekaj novih in priročnejših odkrivalnikov za manjše čebelarje in topilnike za vosek. Toliko o razstavi ob kongresu.

Sestanka izvršnega odbora Apimondije smo se že udeležili kot člani. Na seji sta v delu Apimondije v zadnjih štirih letih poročala predsednik in tajnik, poleg tega pa tudi o finančnem stanju. Stroški organizacije kongresa so bili dokaj visoki, tako da bo imela Apimondija pri tem celo težave, še zlasti pa zato, ker nekatere članice ne plačujejo redno članarine. Izglasovali so tudi gostitelja prihodnjega kongresa. Zma-



Kitajska pošta je v čast kongresu izdala znamko s čebelo in kuverto z enakim motivom.

gala je Švica, in to mesto Lausanne, kjer bo kongres leta 1995. Za obisk tega kongresa bo verjetno tudi med našimi čebelarji veliko zanimanje, saj je Švica blizu. Za kongres leta 1997 kandidirata Belgija in Švedska, za kongres leta 1999 pa kandidirata Kanada in Južna Afrika. Zamenjali so tudi

nekaj članov komisij Apimondije in izvolili novega podpredsednika – to funkcijo bo opravljal g. Spitznagel iz Kanade – ter novega tajnika Apimondije g. Janonija, zdaj še uslužbenca FAO. Določili so tudi kraje za nekatere simpozije.

Nadaljevanje prihodnjic



IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

NEKAJ O VZREJI MATIC

JOŽE ŠIMEC

V Janševi knjigi »Nauk o čebelarstvu, razprava o rojenju čebel« vidimo in se lahko prepričamo, da je Anton Janša prvi govoril o načinu vzreje matic na Slovenskem.

Američani so ponosni na G. M. Doolittlea in druge, vendar je le H. H. Laidlaw v svoji knjigi »Contemporary Queen Raring« večkrat omenja tudi A. Janšo.

Ko sem prebiral American Bee Journal, 2/93, sem naletel na članek Steva Tabera. V njem je objavil mnenje številnih Američanov. Prav zato se mi je zdelo vredno objaviti prirejen prevod članka tega priznane vzrejevalca matic. Pravi takole:

a) V vzreji matic ni natančno določenega načina po katerem bi vedno vzredili dobre matice, in prav tako ni vzrejevalca matic,

ki bi vedno vzrejal dobre matice. V literaturi najdemo sto, mogoče celo tisoč različic, vendar pravzaprav vse temeljijo na Doolittlovem načinu vzreje matic.

Nekaj sto vzrejevalcev matic doživi od časa do časa popoln polom in obilo grenkih izkušenj. Ko se odločamo za svoj način vzreje matic, izberemo tistega, s katerim bomo v najkrajšem času vzredili kar največ matic.

b) Če družini odvezemo matico, čebele pa zato same vzrejajo svojo matico, bodo začele vleči maticnike na starejših ličinkah, dobre matice pa izhajajo iz mladih ličink. Problem bomo rešili tako, da brezmatični družini vstavimo satnik s pravkar zaleženimi jajčeci oziroma ličinkami. Te ne smejo biti starejše od 24 ur.



Maticniki na vzrejnih letvicah

c) Če družina nima pokrite trotovske zalege, ne vzrejajmo matic. Iz naših panjev naj izleza veliko trotov, saj jih mlade matice potrebujejo za oprашitev.

d) Stare čebele ne vzgojijo dobrih matic. Zelo pomembno spoznanje je k vzreji matic prispevala dr. Christine Peng. Prva je namreč ugotovila, da dobre matice ne vzredi veliko število čebel. Nasprotno, za en matičnik je potrebnih le približno 300 čebel, starih sedem dni.

e) Pomislimo na pravo prehranjevanje. Če donos cvetnega prahu in nektarja v tem času ni obilen, moramo čebele krmiti. Satniki, ki vsebujejo cvetni prah in med, neposredno vplivajo na razvoj matičnikov. Nekateri poklicni vzrejevalci stalno krmijo vzrejne družine s sladkornim sirupom. Sam tega nikoli ne delam, saj po mojem mnenju to

ni potrebno. Kot primer naj navedem (tega sicer nisem mogel nikoli razumeti), da čebele med glavno pašo ne vzredijo posebno dobrih matic. Če želite v tem času vzrejati matice, predlagam, da panj oziroma vzrejno družino premaknete za tri metre stran od starega stojišča. Na ta način ujamemo v prazen panj vse pašne čebele. Da jim ne zmanjšamo delovne vneme, jim iz plodišča dodamo zaležen sat. V premaknjenem panju z matičniki in prepotrebni mladimi čebelami potem čebele same vlečejo matičnike.

Deset dni stare matičnike avtor postavi v brezmatični plemenilec, v katerem se matica izleže in nato oplodi. Če je v času oploditve vreme lepo, je matica oplojena v desetih dneh in začne takoj zalegati. Toda v zelo dobrih letinah začnejo matice zalegati že v štirih do sedmih dneh.

KAJ BI ČEBELARJI MORALI VEDETI O VOSKU IN SATNICAH

IVAN KRAJNC

Nobenemu naprednemu čebelarju ni treba pojasnjevati, kako pomembne so zanj dobre satnice. S pomočjo satnic čebele veliko lažje zgradijo satje kakor brez njih. Druga prednost satnic pa je tudi v tem, da z njimi dobimo manj trotovine. S tem se število trotov v panju zmanjša na razumno mero, zato v prvem in drugem primeru dobimo veliko več medu, kot če bi čebelarili brez satnic.

Za izdelavo satnic uporabljamo samo čisti čebelji vosek brez kakršnih koli dodatkov. Zato niso dobre in tudi ne uporabne satnice, izdelane iz voska, v katerega je vmešana druga snov, npr. parafin, cerazin in podobno. Take satnice čebele zelo nerade sprejmejo ali pa jih sploh ne. Tudi druge primesi, ki čebelam morda niso tako škodljive, nikakor niso koristne za te namene. Čebele najraje sprejmejo in gradijo satnice iz čistega naravnega čebeljega voska.

Za izdelavo satnic uporabljamo različne naprave in stroje. Najpreprostejša priprava za izdelavo satnic je ročna preša. Poznamo več vrst preš, večinoma kovinskih, imamo pa tudi ročno izdelane cementne preše. S

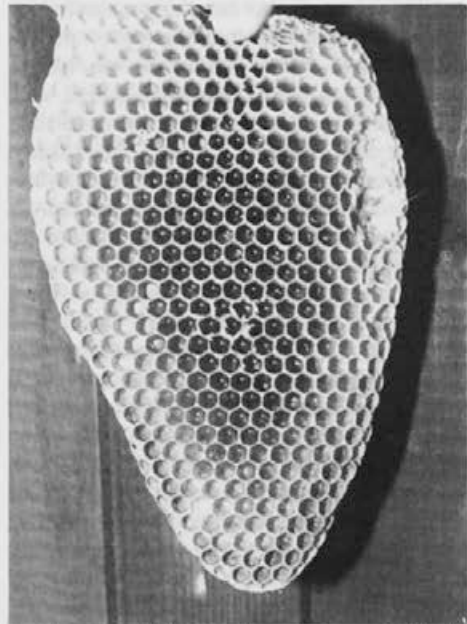
takimi ročnimi prešami si čebelarji sami izdelujejo satnice. Dobra stran tega postopka je, da si čebelar izdelava satnice iz svojega voska doma in tedaj, ko ima čas. Vendar pa številni čebelarji pravijo, da je to edina prednost teh preš. Satnice, izdelane na kovinski preši, so debele, satnice, izdelane s cementno prešo, so občutno tanjše, celo tanjše kot satnice, izdelane z najsodobnejšim strojem na valjarje v delavnici. Celice na tej preši niso globoke, tako kot na drugih prešah, vendar jih čebele zelo dobro sprejemajo in lepo gradijo, ne da bi potegovale odvečne trotovske celice. Satje, izdelano na satnicah, ki smo jih izdelali z ročno kovinsko prešo, ima torej veliko nepotrebne voska. To je mrtvi kapital, ki ga čebelar nikakor ne more izrabiti, dokler sam izdeluje satnice z ročno prešo. Razen tega so vse satnice, izdelane na ročnih prešah, če jih pri žičenju bodisi na soncu ali, topli peči ne ogrejemo, zelo krhke in lomljive. Pri tem izgubljamo čas, saj moramo precej satnic vliiti znova, pri tem pa se zgublja vosek. Pri vsakem vretju se izgubi nekaj voska.

Pri izdelavi satnic na kovinski preši se

preša hitro ogreje in zaradi tega se njena površina razteza in povečuje. Ker pa sta vodoravni dve površini preše ob straneh zavarjeni, se zaradi toplote vbočita in občutno skrivita. Spodnja stran (dno preše), v katero vlivamo razgreti vosek, bolj, zgornja poklopna stran pa nekoliko manj. Če torej satnica ne bi bila debela, bi na sredi imela veliko luknjo. Prav zaradi te pomanjkljivosti bi morali v tovarni izdelati tako prešo, da stranske površine ne bi bile privarjene na vodoravne. Na ta način bi se vodoravni površini lahko prosto raztezali, tako da se pri tem ne bi krivili. Prešo bi tako lahko prilagodili na tako debelino, da bi bile satnice občutno tanjše.

Zaradi teh pomanjkljivosti ročnih preš napredni čebelarji satnic ne izdelujejo več sami, ampak jim jih izdelujejo v delavnicah, v katerih vosek obdelajo z valjarji. Čeprav morajo za to plačati, se jim to še vedno splača, saj na ta način dobijo veliko več kakovostno izdelanih satnic, ki se ne krhajo niti ne lomijo, zato so vsekakor boljše. Pri nas imamo več delavnic, v katerih izdelujejo zelo kakovostne satnice po dostopni ceni. Res je sicer, da njihovi stroji ne sodijo v sam vrh tehnologije, vendar to ni njihova krivda, ampak le odraz našega splošnega stanja in naših materialnih možnosti. Kljub temu pa izdelujejo zelo dobre satnice. Mimogrede naj omenim, da so dobre delavnice v Kopru, Idriji in še kje, najboljše satnice pa dobimo v Ljubljani.

V nadaljevanju bom pojasnil pojav, ki moti nepoučene čebelarje. Satnice, vliete iz čistega voska na ročni preši, so trde in krhke, zato se lomijo kot steklo. Satnice, izdelane v delavnici na valjarjih, pa so voljne in se kot platno zvijajo v kolobarje. Zaradi tega nekateri čebelarji sumijo, da je v te satnice dodan parafin, cerizin ali kaj drugega, in da zaradi tega te satnice ne pokajo. Čebelarji so lahko prepričani, da ni tako. Satnice, izdelane na valjarjih, so prav tako izdelane iz čistega voska, vendar ne pokajo. Zakaj? Če pridete v tako delavnico, lahko vidite, da se tukaj najprej vlivajo približno 40 cm široke plošče, dolge približno 1 m ali več. Te plošče so grobe in trde, zato se lomijo kot satnice, izdelane z ročno prešo. Te plošče nato zvaljajo z



Satnica mora biti prilagojena tudi pasmi čebele. Velikost celice lahko določimo na osnovi proste gradnje.

dvema gladkima valjarjema. Ploščo stisneta tako, da z druge strani prihaja tenka ploščica, ki se ne lomi več, je voljna in se lahko navija v kolobar kakor platno. Kako je to mogoče? Pod velikim pritiskom valjarjev se v vosku spremeni razpored molekul in vosek pri tem spremeni svoje lastnosti. Ni več grob in krhek, ampak je voljan in prožen, sicer pa se ni spremenil. Enak postopek vidimo v valjarni železa. Lito železo je trdo in krhko ter ga ne moremo navijati, pri kovanem železu pa se pod pritiskom valjarjev ali s kovanjem, v žarečem stanju, menja razpored molekul, tako da postane železo voljno in kovno.

Nekaj bi še rad povedal o barvi voska. Naravni čebelji vosek je zelo različne barve, od snežno bele, rumenkaste, rumene, temnorumene do sive. Z nepravilnim topljenjem (raztapljanjem v neprimernih posodah) se kvari barva voska, zato postane umazano siv, temen. Vendar pa je uporaben vsak vosek, samo če je sicer čist. Različne barve so le »lepotne napake«.

Delavnice satnic sprejemajo v predelavo vosek različnih čebelarjev in čebel vseh barv. Razumljivo je, da ne morejo izdelovati

satnic za vsakega čebelarja posebej iz njegovega voska, ampak ves vosek pomešajo in tako dobijo ne svetle ne temne satnice. Sicer se s topljenjem v čisti vodi barva boljša, vendar ne toliko, da bi bile satnice lepo svetlo rumene. Ko takšne satnice dobijo čebelarji, ki so predali temen vosek, so zadovoljni, ker so satnice iz njihovega voska lepo rumene, tisti, ki so predali svetel vosek in dobili temnejše satnice, pa so nezadovoljni. Ker so satnice, izdelane iz čistega čebeljega voska, ne glede na to, ali so svetle ali temne, enako dobre, jih čebele z enako vnemo sprejmejo in gradijo. Velike delavnice imajo ponekod posebne priprave za beljenje voska, zato čebelarji pri njih dobivajo svetle satnice, vendar je v praksi dokazano, da so za čebele najboljše naravno rumene satnice. Torej beljenje in barvanje voska za satnice ni potrebno. Če pa to delajo s strupenimi pripravki, je to prej škodljivo kot koristno.

Velika prednost izdelave satnic v delavnici je tudi v tem, da delavnice pretopijo vosek v posebnih zaprtih kotlih na temperaturi do 120 °C in s tem vsak vosek razkužijo, tako da se s satnicami nobena bolezen ne more širiti naprej.

POGLED V PRIHODNOST

Bližamo se koncu koledarskega leta, in če se bežno ozremo nazaj, spoznamo, kako hitro so se menjavali letni časi, ne da bi nas spraševali o našem znanju, o čebelarstvu. Čeprav številnih naših znancev-čebelarjev ni več med nami, se moramo zamisliti nad njihovim znanjem čebelarstva. Ali niso bila njihova prizadevanja v korist predvsem nam in našemu znanju o čebelah. Pogosto se namreč vedemo, kot da se nas njihovo znanje ne tiče. Iščemo svoje poti, kako podrediti zakone narave in kako dokazati svojo sposobnost in modrost. A narava nas vedno pripelje na začetek, tako da ne modrovanje ne zaletavost pri vzreji čebel, ne dajeta zaželenih sadov, če ne upoštevamo zakonov narave.

O nobeni žuželki se niso toliko razpisali in ji namenili toliko knjig kot krilatemu lekarjarju – čebeli, saj nam iz svoje lekarne daje

Številni čebelarji sumijo v poštenje in pošteno delo mojstrov v delavnicah, ki izdelujejo satnice. Ta sum pa ni pravičen, saj je vse delo v njih nadzorovano. Poleg tega pa vsak čebelar lahko pride kadar koli v delavnico in spremlja predelavo od topitve voska v kotlu do graviranja satnic. To čebelarji tudi delajo, zato je izključeno, da bi kakšna, tudi najmanjša nepravilnost dolgo ostala skrita.

Naj še povem, da čebelar, ki ima bolne čebele, ali pa sumi, da je vosek, iz katerega bo vlival satnice na ročni preši, od bolnih čebel, naj vosek počasi vre najmanj dve uri. V tem času se vosek popolnoma razkuži, vendar je treba pri takem posegu paziti, da se bolezen ne prenese in ne razširi.

Na koncu naj čebelarjem priporočim, naj zbirajo vsak košček voščin in voska in naj ga hranijo na suhem prostoru, da ne plesni. Zaščitijo naj ga tudi pred večščo. Vosek je dragocena stvar, ki jo daje človeku čebela. Topijo naj ga tako, kot zahtevajo pravila in navodila čebelarskih strokovnjakov, saj bo vosek le tako ohranil naravno barvo in aromo. Tudi satnice bodo lepše in kakovostnejše, ne glede na zdajšnje razmere in možnosti za čebelarjenje.

čudovite pripravke za zdrav človeški organizem. Znanstveniki v svojih razpravah opisujejo svoja dognanja o življenju čebel. Spoznali so, kako skrivnostno je življenje čebel v čebelji družini.

Pred nami so zimski meseci, torej čas, da se poglobimo v prebiranje domače in tuje znanstvene čebelarske literature. Tako kot vsak poklic zahteva nenehno izpopolnjevanje, je tudi v čebelarstvu. Zlasti še danes, ko se spopadamo z različnimi čebeljimi boleznimi, še kako potrebujemo znanje. Malo nam pomaga, če skrbimo za šolske čebelarske krožke, ne poskrbimo pa za izobraževanje drugih, še zlasti pozimi, in jih prepuščamo njihovem neznanju. To je poglobljena naloga čebelarskih predavateljev, žal pa se ti med seboj razhajajo v strokovnem znanju, to pa bega laičnega čebelarja. V svetu imajo čebelarske šole

za predavatelje, tako da morajo ti opraviti izpit za predavatelja. Pri nas takšne šole nimamo.

Predavatelji so bolj ali manj prepuščeni samim sebi in vsak predava po svoji presoji. V začetku tega stoletja so se naši čebelarški predavatelji izobraževali v Gradcu, na Dunaju ali na Češkem, potem pa so doma preprostega slovenskega čebelarja učili umnega čebelarstva. Dve svetovni vojni sta ustavili redno izobraževanje predavateljev, zdaj pa se takšna potreba pojavlja znova, saj bomo le tako kos sodobnemu zatiranju čebeljih boleznih, predvsem varoze. Zato morajo naši strokovnjaki izpolniti svoje znanje v tujini. Najbliže je čebelarška šola v Gradcu, kjer so pripravljene sprejeti dva ali tri kandidate za podiplomski študij.

Čimbolj posegajmo po domači čebelarški literaturi in se seznanjamo z dosežki naših slavnih čebelarških učiteljev od Janše naprej, saj njihove izkušnje veljajo še danes. Mlajši, ki poznajo kak tuj jezik, naj posežejo tudi po tuji strokovni čebelarški literaturi. Vedeti moramo, da ima svet dobre čebelar-

ške strokovnjake, od katerih se lahko marsikaj naučimo in s pridom uporabimo pri našem čebelarjenju. Ob tem še danes veljajo besede pokojnega prof. dr. Zanderja: »Več ko vem o čebeli, bolj se mi dozdeva, kako malo vem o njenem skrivnostnem življenju. Potreboval bi vsaj dvesto let življenja, da bi kolikor toliko spoznal skrivnostno življenje čebele. Svetujem vam, da preštudirajte vsaj petnajst domačih in tujih znanstvenih del o čebeli, da boste potem kolikor toliko prav učili čebelarje. Namenil jih je doktorjem čebelarstva leta 1938. Koliko teh znanstvenih del pa preštudira naš čebelarški predavatelj? Odgovori bi bil: malo. Le z ustreznim strokovnim znanjem o čebeli in življenju čebelje družine bodo naši čebelarški strokovnjaki z doktorskim naslovom zasloveli v Apimondiji in utrdili sloves naše kranjice.

Pri vašem strokovnem delu v čebelarstvu vam v prihodnje želim obilo uspeha.

Anton Rozman,
predsednik komisije
za izobraževanje pri ZČDS



Trženje v čebelarstvu

SESTALI SO SE UPORABNIKI ZAŠČITNE ZNAMKE

MILAN RUNTAS

Čebelarji, ki že leto in več vsaj del svojega medu opremljajo s skupno zaščitno znamko, so se sestali 26. oktobra letos. Izvršni odbor ZČDS je spomladi leta 1991 sprejel pravilnik o podeljevanju in določil obliko skupne zaščitne znamke za med slovenskih čebelarjev (dalje ZZ), strokovna služba pa je uredila formalnosti in znamko vpisala v register pri tedanjem Patentnem zavodu Jugoslavije. Prve medove, opremljene z ZZ, smo predstavili javnosti na sejmu Narava-zdravje v Ljubljani konec oktobra 1991. Predstavnikom sredstev obveščanja in obiskovalcem sejma so z ZZ zavarovan med na prodajni razstavi ponudili v pokušino štirje najpogumnejši in najbolj tržno

naravnani čebelarji: Marko Debevec z Vrhnike, Marjan Jug iz Anhovega, Janez Pislak iz Kidričeva in Janez Švigelj iz Kamnika pod Krimom. Ti čebelarji so prvih devet vzorcev različnih medov poslali v analizo na Kmetijski inštitut Slovenije. Vsi vzorci so povsem zadovoljili določila pravilnika.

Ker smo na tem področju orali ledino, je izvršni odbor sklenil, da se bodo po določenem obdobju sestali člani komisije za podeljevanje zaščitne znamke in vsi uporabniki le-te ter skupaj dopolnili pravilnik o načinu dodeljevanja ZZ.

Omenjenega sestanka se je udeležilo 11 od 23 uporabnikov ZZ. V slabih dveh letih

so analizirali več kot 60 vzorcev medu, od katerih le štirje niso ustrezali določilom pravilnika. En vzorec je vseboval preveč vlage (nad 21 odstotkov), v dveh je bilo preveč cvetnega prahu oljne repice (nad dovoljenimi 10 odstotki), zadnjemu zavrjnemu vzorcu medu malega škržata (Medcalfa p.) pa komisija ni dodelila ZZ, ker ta vrsta medu v pravilniku še ni predvidena. V dveh letih so čebelarji trgovinam ali neposredno na domu prodali približno 40 ton medu, opremljenega z ZZ.

V vsebinsko bogati razpravi, v kateri so sodelovali vsi uporabniki ZZ ter dr. Poklukar s KIS in inž. Pavlovič z Inštituta za varovanje zdravja Republike Slovenije, so ugotovili:

- analiza vzorca medu je predraga (9.000 tolarjev);

- kupna moč prebivalcev je v zadnjih letih padla, to pa se pozna zlasti pri prodaji dražjih medov;

- na prodajnih policah v naših trgovinah je še vse preveč medov tujega izvora, prodajajo pa ga kot slovenski med ali brez oznake izvora;

- premalo je narejenega za promocijo slovenskega medu in tudi medu, opremljenega z ZZ;

- čeprav je še številnim kupcem vseeno, ali kupijo med z ZZ ali brez nje, so se vsi udeleženci sestanka strinjali, da je treba prodajo kakovostnega medu nujno zaščititi z ZZ.

Zato izvršnemu odboru ZČDS predlagajo, naj dopolni pravilnik o podeljevanju ZZ, in sicer:

- na nalepki z ZZ mora pisati »slovenski med« in ne več »med slovenskih čebelarjev«, saj le nekateri še prevažajo čebele v druge države nekdanje Jugoslavije;

- iz pravilnika je treba črtati žajbelj in žepek kot sortna slovenska medova, namesto njiju pa dodati lipovega in med malega škržata;

- za določanje sortnosti medu je treba uvesti postopek elektroprevodnosti medu,

saj bo to pocenilo stroške analize; analizo je treba dopolniti še z mikrobiološko analizo, saj je za prodajo medu v trgovini to nujno;

- v komisijo za organoleptično določanje sortnosti in kakovosti medu naj bi imenovali izkušene čebelarske strokovnjake, kot so Jože Babnik, Maks Gregorc, Janez Mihelič, Jože Šuštršič in Pavle Zdešar;

- za 100 odstotkov je treba podražiti nalepke z ZZ, z izkupičkom od prodanih nalepk (50 odstotkov cene) pa propagirati prodajo medu, opremljenega z ZZ;

- komisijo za podeljevanje zaščitne znamke je treba dopolniti še s člani iz vrst uporabnikov. Predlagamo Marjana Jurga, Mirka Pavlina, Jožeta Šnajderja in Ladislava Vozlja.

Predlagali so še nekaj manjših dopolnitev pravilnika in postopkov, ki jih bodo strokovna služba ZČDS, KIS in Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije pripravili za sprejetje na izvršnem odboru.

Ugotovili so tudi, da bo treba dopolniti tudi državni pravilnik, ki določa postopke za ugotavljanje kakovosti medu in drugih čebeljih pridelkov, in ga uskladiti s pravilniki v državah Evropske skupnosti.

Za boljšo prodajo medu in drugih čebeljih pridelkov bi morali združiti moči v čebelarskih zadrugah in podjetjih, le-te pa naj bi ustanavljali in vodili veliki čebelarji, saj so prav ti življenjsko zainteresirani za najboljše trženje svojih pridelkov. Čeprav navzoči uporabniki ZZ načelno podpirajo omenjene oblike tržnega povezovanja, pri ustanavljanju zadruga sodeluje le eden, trije pa imajo svoja podjetja.

Vsi se zavedajo, da bo z ZZ opremljen med tudi v prihodnje redkost, da bo konkurenčni boj za čimvečje število kupcev trd, da v njem lahko uspejo le odločni, sposobni in iznajdljivi čebelarji s kakovostnimi pridelki in izdelki. Ob vseh teh dejavnostih pa osrednje čebelarske zveze in strokovne institucije potrebujejo še večjo pomoč.

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

XCV. LETNIK

Urednik
prof. Janez Mihelič

IZDAJA ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Ljubljana 1993

KAZALO

Aplinc Franc:		V ZDA so začeli graditi velik čebelarški in-	
Ali čebele rabijo žaganje	141	stitut	58
Babnik Jože:		Firm Janez:	
Ali predstavljanje ali izenačevanje	138	Nove knjige	31
Medeno žganje	306	Pomen navzočnosti čebelarjev v krajevnih	
Obnova panjev	18	medijih in organih	175
Bahrs Anne:		Godec Franc:	
Med, sladka dobrota iz naravne lekarne	237	Spomin na Janeza Gregorija	318
Bandat Franz:		Gregorc Janez:	
Fototaktična predelava kristaliziranega me-		Izkušnje v delu veterinarske svetovalne	
licitoznega medu	272	službe na Gorenjskem	104
Bogdanov Štefan:		Zatiranje hude gnilobe čebelje zalege (Pes-	
Ostanki akaricidov v vosku	339	tis apium)	173
Bolgenzahn Ch.:		Gregori Janez:	
Križanje pri vzreji čebel – da ali ne	236	Množična odbira kranjske čebele ali kaj lah-	
Božič Janko:		ko stori vsak čebelar na področju selekci-	
Pozdrav iz Luisiane	176	je	65
Božič Matija:		Guna Franc:	
Naši znani čebelarji – Anton Maček	147	Naši uljnaki	84
Centrih Karel:		Naši uljnaki	179
Sredstvo za dimljenje čebel pri pregledih in		Naši uljnaki	51
točenju medu	141	Naši uljnaki	150
ČD Kamnica Bresternica:		Naši uljnaki	244
Osemdeset let Franca Ambroža	220	Ivančič Jože:	
ČD Litija:		Kako do lepo grajenega satja	116
Načrti in težave čebelarskega društva Liti-		Jacoby R.:	
ja	188	Graditev satja in številčnost čebel-delavk z	
ČD Ljubljana-Bežigrad:		matico in brez matice	181
Osemdeset let Antona Zapuška	122	Jenko-Rogelj Mira:	
ČD Rače:		Kako ukrepamo ob zastrupitvah čebel	133
Izlet čebelarke družine Rače	317	Nekaj pojasnil o delu veterinarsko-sveto-	
Čebelarstvo in turizem:		valne službe za čebelarstvo	216
Razvitje prapora v čebelarskem društvu		Podoba slabe jesenske družine	302
Straža – Dolenjske Toplice	89	Republiško posvetovanje o zdravstvenem	
Debelak Marjan:		varstvu čebel	71
Čebelarstvo in turizem	43	Kladnik Viktor:	
Čebelje letine na tehtnici majhnih čebel-		Posavski čebelarji so obiskali ribniški se-	
larstev	110	jem	315
Fran Lakmayer: »Umni čebelar«	245	Kladnik V. Staroveški:	
Kako sem preživel letošnje čebelarsko le-		Posavsko tekmovanje mladih čebelarjev	
to	299	Klaindienst Slavko:	
Naši uljnaki – uvodna misel	50	Čebelarji pomagajo	25
Poročilo o sestavi, programu in akcijah ko-		Izlet slovenjebistriških čebelarjev	25
misije ZČDS za tehnologijo in selekcijo ...	86	Kmečki glas:	
Sekcije za manjša čebelarstva	88	Novo pri založbi Kmečki glas – Knjižica za	
Umetnik, ki je pri čebelah našel svoj mir	121	pospeševanje kmetijstva 1993	32
Dinkel Xaver:		Kovač Franc:	
Kremast med je odličen za mazanje	54	Težke kovine in antibiotiki v medu	75
Dreher K.:		Kovač Štefan:	
Trženje medu v Nemčiji med željami in res-		Izkušnje pri delu veterinarsko-svetovalne	
ničnosti	210	službe za čebelarstvo na območju Pomur-	
Drobnič Jože:		ja	70
Zdravstveno varstvo čebel na področju ve-		Krajnc Ivan:	
terinarskega zavoda ljubljanske regije	37	Bor (Pinus S. L.)	231
Drobtinice:		Čebelarstvo na Norveškem	275
Afrikalizirana čebela v ZDA in njena da-		Kaj bi čebelarji morali vedeti o vosku in sat-	
našnja razširjenost	57	nicah	332
Triintrideseti mednarodni čebelarški kon-		Kako sadimo pravi kostanj	205
gres Apimondie bo septembra 1993 na Ki-		Prezimovanje čebel z odprto podnico v na-	
tajskem	57	kladnih panjih	268

Resa (Erica L.)	342	V Gorici v Italiji je bilo že XI. mednarodno strokovno srečanje čebelarjev	33
Sivka (Lavandula Angustifolia Mill.)	16	Vtisi s prvega mednarodnega srečanja slovaških čebelarjev	258
Vrbe (Salix L.)	48	XVI. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v OŠ Žirovnica v Zabreznici	193
Krajnc Stane:		Mihevc Marko:	
Nekaj o uporabi bayvarola	234	Zaščita okolja in čebel – plamensko zatiranje plevela	178
Veterinarsko-svetovalna služba za čebelarstvo na območju Koroške in Podravja v letu 1992	135	Moosbeckhofer R.:	
Krivec Jože:		Možnosti za zatiranje poapnele zalege	233
Izleti čebelarjev Čebelarke družine »Peter Močnik« Studenci-Pekre iz Maribora	251	Peček Karel:	
Lampeitl Franz:		V Murski Soboti smo pripravili sestanek o izrabi akacije paše	187
Gospodarna pridelava medu	83	Pelicon Ciril:	
Lampret I., Skaza M.:		Krajnčevih osemdeset let	155
Čebelarstva družina Alojz Greif iz Hoč pri Mariboru je praznovala osemdesetletnico dela	218	Pisma uredništvu:	
Leskovec Miro:		Ali so čebele v večjih – živalnejših družinah bolj pridne	56
Čebelarji Logatca so zborovali	154	Pocak Barbara:	
Ličen Lojze:		Sladki med mladih čebelarjev	311
Bio gnojilo iz čebeljnega panja	79	Podstenšek Ferdo:	
Delo krepki in uči	229	Ali čebele rabijo žaganje	205
Delo krepki in uči	268	Pohl Engelbert:	
Radiestezija in čebele	310	Voščeni molji – nasveti za jesenska opravila	338
Maček Karel:		Poklukar Janez:	
Moja domača lekarna	77	Kapska čebela prodira na območje afriške čebele	51
Marolt Franci:		Prevodi:	
Čebeljniki v sevniški občini	250	Drobtinice iz sveta	274
Delovanje osnovnošolskih krožkov v Sevnici, Boštanju in Radečah v minulem šolskem letu	282	Nova nalepka in kontrolni znak švicarskih čebelarjev	340
Marošek Franjo:		Ukrepi za izrabo zmogljivosti čebeljih družin	182
Izlet čebelarke družine Vojnik	252	Velika knjiga o medu	304
Medved Dušan:		Življenjska doba različnih vrst čebel-delavk	56
Ali modra galica res ne pomaga pri poapnili zalegi	39	Lepljenje etiket na kozarce z medom	53
Meglič Milan:		Austrian carnica association (ACA)	145
Bodimo ponosni na pristni slovenski med	228	Ugotavljanje klic gnilobe v medu v Avstriji	170
Izrezovanje trotovine	230	Naravna čebelja gnezda	270
Kaj potrebujemo slovenski čebelarji za uspešno prodajo čebeljih pridelkov	264	Čebelarstvo na Kitajskem	208
Mihelič Janez:		Samo novih idej potrebujemo	180
Alojz Mager z Raven na Koroškem je praznoval devetdesetletnico	247	Zasebno reklamiranje	46
Čebelarstva razstava in sklepi z zasedanja IO Apimondije na kongresu v Pekingu	325	Rihar Jože:	
Maks Avšič je praznoval 90-letnico	219	Iz kronike III. Polhograjski Dolomiti in njihovi čebelarji	185
Na kongresu v Pekingu je Slovenija postala članica Apimondije	289	Kaj je dobro vedeti o hojevi paši	117
Na mariborski Srednji kmetijski šoli so proslavili odprtje novega šolskega čebeljnaka	321	Odlomite se za čebelarjenje	139
Naši znani čebelarji – Jože Rihar iz Gaberja pri Dobrovi	202	Rozman Anton:	
Nekaj najpomembnejših ugotovitev in sklepov delegatov na 42. redni letni skupščini ZČDS	161	Pogled v prihodnost	334
Predelava in prodaja čebeljih pridelkov v tržno usmerjenem gospodarstvu	207	Runtas Milan:	
Slovenski čebelarji smo bili na strokovnem izletu v Franciji	4	Izračun povprečne proizvodne cene medu za prelevmansko zaščito	20
Šestnajsti republiški čebelarški seminar, tokrat o trženju čebeljih pridelkov	97	Kaj so obravnave komisije pri ZČDS	24
Uvodnik	225	S seje izvršnega odbora ZČDS	347
Uvodnik	257	Sestali so se uporabniki zaščitne znamke Slovenska kolektivna zaščitna znamka medu	335
		Upravljanje pasišč	42
		Ruttner F.:	
		Kako se čebele delavke branijo pred varoo	145

Sajevc Stane:	
Dolgoživost čebel delavk v slabih in močnih družinah	84
Schultz Stephanie:	
Še ena možnost zdravljenja varoze	340
Senegačnik Edi:	
O letošnji medeni beri	294
Pri čebelah na prvi bojni črti v bližini Petrinje	107
Senegačnik Jurij:	
Novejša dognanja o poapneli zalegi in varozi v Sloveniji in po svetu	15
Novejša dognanja o poapneli zalegi in varozi v Sloveniji in po svetu	40
Novejša dognanja o poapneli zalegi in varozi v Sloveniji in po svetu	73
Novejša dognanja o poapneli zalegi in varozi v Sloveniji in po svetu	105
Novejša dognanja o poapneli zalegi in varozi v Sloveniji in po svetu	136
Širjenje hude gnilobe in njeno zatiranje v Franciji	266
Sever Martin:	
Nova električna sušilnica tudi za čebelarje	78
Sičev M. M.:	
Organske kisline in poapnela zalega	337
Skok Marjan:	
Vsi čebelarji smo zveza čebelarских društev Slovenije	201
Skrtn Ivan:	
Izlet ilirskobistriških čebelarjev	314
Od roja v gozdu do pravega čebelarja	178
Sladič Vida:	
Občni zbor čebelarskega društva Zagorje	91
Stanonik Marija:	
Čebela – žlahtna spremljevalka slovenske kulture	212
Čebela – žlahtna spremljevalka slovenske kulture	239
Čebela – žlahtna spremljevalka slovenske kulture	277
Čebela – žlahtna spremljevalka slovenske kulture	307
Čebela – žlahtna spremljevalka slovenske kulture	343
Strgulc Tomo:	
Delo Zveze ČD Občine Ljubljana Šiška v letu 1992	153
Kako razširiti naše čebelarstvo?	142
Strmole Barbara:	
Izkušnje enoletnega dela na Primorskem	10
Pregledi zimskih mrtvic v laboratoriju za diagnostiko čebeljih mrtvic v Kopru	172
Sušnik Marjeta:	
Invertni sirup	76
Sladkorno testo – pogače z encimom invertaze	184
Univerzalni mešalnik za pripravo sladkornega testa	270
Šimec Jože:	
Nekaj o vzreji matic	331
Šivic Franc:	
Sekcije za mednarodne tehnološke stike	89
Solar Franc:	
90 let organiziranega čebelarjenja v Laškem	153
Thun K. Mathias:	
Čebelarjenje z upoštevanjem kozmičnih ritmov	22
Tiesler F. K.:	
Odbira za manjšo rojivost	271
Trankwalder Hans:	
Prodaja medu prek čebelarских društev in zvez v Avstriji	82
Valjavec Janez:	
Ali modra galica res zdravi poapnelo zalego	13
Vedlin-Perša Stanko:	
Še nekaj o kuhanju voščin	114
Veterinar. služba:	
Razpis za uporabo dotacije za bayvarol v letu 1993	106
Vprašanja uredništvu:	
Ali bodo matice slovenskih vzrejevalcev tudi letos premirane	147
Kdaj in kam vstavljamo spomlad satnice	146
Rad bi vedel nekaj o spomladanski uporabi pogač	119
Zakaj je v mojem čebelnjaku nosečnost vsako pomlad obsežnejša	80
Zakaj se satnice, vstavljene v panj, včasih zvijejo – krivijo	80
Vrabl Stojan:	
Škodljivci poljščin	32
Zaletel Pavel:	
Pomlad in naše čebele	47
Pridobivanje izdelavine	182
Zdešar Pavle:	
Ali bo mana malega škržata nadomestila legendarno ajdovo pašo	296
Čebelarjeva opravila v januarju	2
Čebelarjeva opravila v februarju	35
Čebelarjeva opravila v marcu	68
Čebelarjeva opravila v aprilu	100
Čebelarjeva opravila v maju	131
Čebelarjeva opravila junija	167
Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu	197
Čebelarjeva opravila v septembru	226
Čebelarjeva opravila v oktobru	263
Čebelarjeva opravila v novembru	293
Čebelarjeva opravila v decembru	324
Pripravimo se na izrabo melicitozne mame	304
Program sekcije za tehnologijo večjih in preventivnih čebelarstev	87
Urejanje čebeljih paš	151
Zevachin L.:	
Pomen vonjav za življenje čebel	337
Staro – novo sredstvo proti čebeljemu piku	337
Vpliv medu na fiziološko delovanje črevesja	337

NOVICE IZ SVETA

ORGANSKE KISLINE IN POAPNELA ZALEGA**M. M. SYČEV**

»Pčelovodstvo«, 8/91

Laboratorijski poskusi ruskih znanstvenikov so pokazali, da oksalna kislina in mlečna kislina pospešujeta razvoj poapnele zalege, tudi če ju uporabljamo kot uničevalno sredstvo proti parazitom varoze.

Poizkusne ličinke so začeli zdraviti z 2-odstotno vodno raztopino oksalne kisline. Posledica tega je bila, da je kar 10,2 odstotka ličink zbolelo za poapnelo zalego. Prav tak poskus so opravljali tudi z mlečno kislino in dobili podobne rezultate – za poapnelo zalego je zbolelo 7,9 -odstotka ličink, od skupine ličink, ki niso bile zdravljene z omenjenima kislina, pa je zbolelo le 2,3 -odstotka ličink. Pred poskusom so seveda vse tri skupine ličink okužili v enaki meri.

Oksalna in mlečna kislina torej nista priporočljivi sredstva za boj proti varozi, zlasti ne na tistih območjih, na katerih je razširjena tudi poapnela zalega. Nasprotno pa sta se kot priporočljivi izkazali mravljinčna in očetna kislina. Za uspešno zdravljenje varoze zadostuje že njuna 2-odstotna vodna raztopina.

POMEN VONJAV ZA ŽIVLJENJE ČEBEL L. ZEVACHIN

»Pčelovodstvo«, 10/91

Vonjave, s katerimi čebele označujejo poti do nektarja dreves ter drugih rastlin, so pravzaprav neralne, citralne in geraniolne molekule, njihov vonj pa je podoben vonjema melise in kutine.

Dokazano je tudi, da sestava prehrane čebel občutno vpliva na feromone čebel. Feromoni ranjenih oziroma bolnih čebel npr. odbijajo zdrave čebele. Ta pojav je mogoče opaziti že v skupini desetih čebel.

V skupini 20 čebel pa čebele že proizvajajo zadostno količino toplote, tako da je moč opaziti tudi razvoj jajčnikov pri mladih čebelah, zlasti z omenjenimi vonjavami.

Vonjave torej povezujejo ali razdvajajo čebele. Čebele so torej podrejene kemičnim signalom, in sicer ne glede na to, ali se že z njimi rodijo ali se jih pozneje naučijo.

STARO NOVO SREDSTVO PROTI ČEBELJEMU STRUPU

»Včelarstvi«, 1/93

Vrtičkarji prav gotovo poznajo sicer zelo nezahtevno rastlino oziroma domačo začimbo, imenovano NETRESK. In prav ta rastlina bi morala rasti poleg vsakega panna. Zakaj?

Če vas piči čebela je netresk odlično sredstvo proti čebeljemu strupu. Liste netreska zmečkamo in ga natremo na mesto pika. Zmanjšali se bosta tako bolečina kot tudi otekline čebeljega pika.

Netresk pa ne bo pomagal tistim, ki so na čebelji pik alergični, in tudi ne, če vas čebela piči v ustno votlino. Kako pa pravzaprav vemo, da je nekdo alergičen na čebelje pike? Pri alergiji gre za povečano reakcijo celotnega telesa oziroma nekaterih organov na pik. Močno otekanje mesta pika zato še ne pomeni alergične reakcije, temveč o napadu alergije lahko govorimo šele, če otečejo tudi drugi deli telesa.

VPLIV MEDU NA FIZIOLOŠKO DELOVANJE ČREVESJA

»Pszczelastwo«, 1/93

Zaradi zelo dobre asimilacijske sposobnosti med zelo hitro prehaja v celoten prebavni sistem, zlasti v črevo. Med je zato zelo priporočljiv tako za zdrave ljudi kot tudi za tiste, ki imajo težave s črevesjem. Sistematično oziroma redno uživanje medu krepi celotno črevesno floro in jo lahko celo popolnoma obnovi.

Poskusi bolgarskih znanstvenikov so pokazali, da uživanje t. i. medene vode oziroma raztopine medu v vodi pospešuje aktivnost črevesja in s tem izločanje. Najboljše rezultate je mogoče doseči z 12,5-odstotno medeno vodo. Bolj koncentrirana raztopina bi namreč prebavo spet ustavila. Za želeni zdravilni učinek je poleg tega pomembno, da je med, ki ga uživamo, v še nedotaknjeni, naravni obliki, to pa pomeni, da ne sme biti predelan in da vsebuje

ključne aktivne zdravilne substance, kot so organske kisline, encimi itd. Velika količina naravnih sladkorjev deluje na tanko črevo in naše telo ščiti pred nepotrebnim izločanjem še kako pomembnih vitaminov ter mineralov. Za zdravljenje črevesnega katarja je pomembno tudi antibakteriološko delovanje medu.

Prevedla in priredila:
Mateja Leskovar-Kropivšek

VOŠČENI MOLJI NASVETI ZA JESENSKA OPRAVILA

ENGELBERT POHL,

Bienenwelt, 10/93

Jesen je tu in z njo problem shranjevanja satja, ki smo ga čebelam namenili za zimsko krmo. Tako se moramo spopadati tudi s problemom voščenenih moljev. Kaj storiti?

Čeprav smo včasih prav neosveščeno posegali po vseh sredstvih, samo da bi pregnali to nadlogo, nam danes misel na okolje, v katerem živimo, tega ne dovoljuje več. Tudi rezultati raziskav o škodljivosti različnih sredstev za boj proti varozi oziroma o njihovem onesnaževanju medu ter čebeljega voska nas opozarjajo na stranske učinke kemičnih proizvodov.

Za uničevanje voščenenih moljev čebelarji poleg žvepla največkrat sežejo po imkeroglobolu in styxu (op. prev.: podatki veljajo za Avstrijo). Obe sredstvi vsebujeta delujoče sredstvo paradilalorbenzol, ki je pravzaprav odpadek pri izdelavi topil. Sredstva na podlagi paradilalorbenzola uporabljamo tudi kot dezinfekcijsko sredstvo, npr. za čiščenje stranišnih školjk, ker topi kamen. Že ta podatek bi bil lahko opozorilo čebelarjem. Z uporabo teh sredstev ni v nevarnosti le zdravje čebelarja oziroma uporabnika, ampak se s tem poškoduje tudi vosek, ker paradilalorbenzol topi maščobe. Večkratna uporaba škoduje celo medu, to pa je še posebej pomembno, če med skupaj s satjem namenimo za zimsko krmo čebel.

Ali obstajajo še druge možnosti oziroma načini uničevanja voščenenih moljev?

Lahko bi rekli, da je dovolj učinkovita 60-odstotna tehnična očetna kislina. Kljub temu da ne uniči vseh ličink molja, uniči vsa jajčeca in vse metulje. Na liter prostornine zadostuje 2 ml kisline, v prostor pa jo dovajamo od zgoraj. Po dveh tednih postopek ponovimo. Uničevanje moljev z očetno kislino ima še dodaten učinek, in sicer uničenje trosov noseče.

Druga možnost bi lahko bila uporaba **bacillus thuringiensis** (B 401 ali certan). To sredstvo v obliki vodne raztopine škropimo na posamezne sate. Na ta način bomo prav gotovo uničili vse ličinke molja. Sredstvo sicer nima stranskih učinkov, njegovi slabi strani sta zahtevnost postopka in veliki stroški.

Kaj pa **žveplov dioksid**, ki ga sicer najpogosteje uporabljamo? Žveplanje satja uniči le vse ličinke, jajčeca voščenenega molja pa ostanejo nepoškodovana. Postopek moramo zato stalno ponavljati, to pa pomeni, da v zimski krmi oziroma satju ostajajo prevelike količine žveplovega dioksida.

Obstajata pa še dva povsem **fizikalna načina** uničevanja voščenenega molja. Glede na to, da nimata nobenih stranskih učinkov, sta verjetno še najprimernejša. Satje lahko pred shranitvijo damo za 2 do 3 ure v zmrzalno skrinjo ali pa v toplotno omaro na temperaturo 480 °C in podobno. Oba postopka, **mraz** in **toplota**, bosta uničila

vse razvojne stopnje voščenega molja in hkrati ohranila satje oziroma zimsko krmo čebel nedotaknjeno, neoporečno. Če morda nimate zmrzovalne skrinje ali to-

plotne omare lahko postopek izpeljete v domači hladni kleti. Pa veliko sreče!

Prevedla in priredila:
Mateja Leskovar-Kropivšek

OSTANKI AKARICIDOV V VOSKU **Poročilo o raziskavah FAM iz Švice**

STEFAN BOGDANOV in VERENA KIRCHNER,

Bienenjournal, 10/93

Strokovnjaki ugotavljajo, da se je od leta 1984 varoza oziroma pršica *Varroa jacobson* tako razširila, da pravzaprav ni več čebelje družine, ki ne bi bila okužena s to boleznijo. Hkrati s širjenjem bolezni se seveda povečuje uporaba akaricidov oziroma sredstev za boj proti varozi. V Švici so dovoljena tale sredstva proti varoli: apistan, bayvarol, apitol, perizin, folbex VA, mravljinčna kislina in mlečna kislina.

Vsi vemo, da ostanki teh sredstev oziroma akaricidov onesnažujejo vosek. O onesnaženju voska v satju je FAM že poročal, tokrat pa poročajo predvsem o raziskavah onesnaženosti voska iz prizidkov panjev. Akaricid se namreč topi v maščobah in se tako iz starega voska prenaša v novega.

Dolgoročni projekt organizacije FAM je bil zastavljen skupaj s pridelovalci čebeljega voska. Najprej so raziskovali vpliv folbexa VA, apistana in perzina, vpliv bayvarol pa bodo še raziskali.

Pridelovalci voska so iz vseh svojih »šarž« zbrali vzorce novega voska in jih primerno označene (datum, velikost) poslali v Liebefeld. V laboratoriju so iz vzorcev vsakega predelovalca sestavili t. i. povprečni letni vzorec pridelovalca, tako da so v pravilnem razmerju glede na velikost serij stopili in zmešali oddane vzorce. Povprečne letne vzorce pridelovalcev so preiskali in jim določili količino sestavin akaricidov v miligramih na kilogram voska – brompropilat je sestavina folbexa VA, kumafos perizina in fluvalinat apistana.

Leta 1991 so rezultati merjenj pokazali: vsi vzorci razen enega (91 odstotkov) so

vsebovali brompropilat, 55 odstotkov vzorcev fluvalinat in 9 odstotkov kumafos. Zakaj so med deleži vsebnosti sestavin akaricidov, prikazanih v odstotkih, tako velike razlike? Prvič zato, ker so čebelarji v zadnjih letih različno pogosto uporabljali folbex VA, perizin in apistan, saj npr. apistana v Švici dolgo časa niso smeli uporabljati. Sestavine akaricidov so poleg tega tudi kemično zelo stabilne oziroma skoraj nerazgradljive, to pa pomeni, da se manjše količine le-teh kljub predelavi iz leta v leto prenašajo iz starega voska v novega. Med raztapljanjem vzorcev, ki jih mešajo v povprečne letne vzorce, se izgubi le majhen del sestavin. Leta 1992 so strokovnjaki z raziskavami nadaljevali in se še posebej osredotočili na omenjen problem. Svoje izsledke bodo lahko predstavili šele konec leta 1993.

Podobno velike količine sestavin akaricidov lahko najdemo tudi v vosku nemških čebelarjev iz prizidkov. Klaus Wallner iz Hohenheima poroča, da kar 74 odstotkov vzorcev voska vsebuje brompropilat, 45 odstotkov kumafos, 22 odstotkov pa fluvalinat. Količina fluvalinata je v Nemčiji najmanjša zato, ker tam apistan še vedno ni registriran kot dovoljeno sredstvo za boj proti varozi.

Morda bodo ti podatki čebelarje spodbudili k temeljitemu premisleku, tako da bodo kljub vse večji ogroženosti čebeljih družin znali izbrati pravo sredstvo za boj proti varozi.

Prevedla in priredila:
Mateja Leskovar-Kropivšek

NOVA NALEPKA IN KONTROLNI ZNAK ŠVICARSKIH ČEBELARJEV

HANS KUNER in HEINZ ZENDER Schweizerische Bienen-Zeitung, 3/93

Po objavi novega pravilnika Zveze čebelarških društev Švice o kontroli medu in drugih čebeljih pridelkov je skupina območnih čebelarških podjetij oblikovala novo nalepko in nov večjezični kontrolni znak. Novo nalepko lahko uporabljajo vsi švicarski čebelarji in čebelarke, ki še nimajo svojih zasebnih nalepk ali nalepk sekcij in društev, s katerimi sodelujejo. Čebelarji, ki bi se radi izognili dodatnemu lepjenju kontrolnega lističa, lahko potrebne podatke zapišejo v poseben prostor nove nalepke. Novi kontrolni znak je zastavljen tako, da omogoča posamično tiskanje naslova proizvajalca, leta izdelave, vrste medu itd. – vse tisto, kar je bilo doslej že zapisano na nalepki. Kljub temu je nov kontrolni znak mogoče uporabiti skupaj s posamično nalepko pridelovalca.

Na spremembo v zvezi z novim pravilnikom o nalepkah in kontrolnih znakih pa je bilo slišati tudi nekaj pripomb. Heinz Zehnder tako meni, da je predpisano besedilo nalepke veliko predolgo in da popolnoma razbija oblikovni okvir primerne nalepke. Besedilo namreč vsebuje tudi podatke, ki jih inšpekcijska služba ne zahteva in ki za porabnika zares niso zanimivi. Veliko primerneje bi bilo, če bi Zveza čebelarških

društev Švice z novim pravilnikom postavila le okvirne zahteve glede vsebine nalepke, posamezni čebelarji in čebelarke, sekcije in društva pa bi se morali ravnati po njih.

Na kontrolnem znaku bi morala biti v prihodnje zapisana beseda »kontrolirano«, nadzor pa mora jamčiti Zveza čebelarških društev Švice. Oblika znaka pa gotovo ne bo dobra kombinacija z novo predpisano etiketo. Veliko bolje bi bilo, če bi Zveza čebelarških društev Švice tudi za kontrolni znak dala le nekaj okvirnih napotkov, v okviru teh pa bi posamezniki oziroma čebelarske organizacije lahko izoblikovale tako svojo nalepko kot kontrolni znak in – ustvarile celoto.

Menim, da bi moral kontrolni znak po predpisih vsebovati le:

- besedo »kontrolirano« pri Zvezi čebelarških društev Švice,
- leto izdelave in
- kontrolno številko,

drugo vsebino pa bi morali prepustiti odločitvam posameznikov ter čebelarskim organizacijam. Gotovo bi bil učinek na razvoj samoiniciative in dokaz o regionalnosti več kot ugoden.

Prevedla in priredila:
Mateja Leskovar-Kropivšek

ŠE ENA MOŽNOST ZDRAVLJENJA VAROZE?

STEFANIE SCHULZ, Deutsches Bienenjournal, 8/93

Pri iskanju novih možnosti za zdravljenje varoze so znanstveniki preizkusili tudi učinkovitost zdravljenja z eteričnimi olji. Zadovoljive rezultate so pokazale raziskave z različnimi substancami eteričnih olj, raziskave delovanja timola (gre za izvleček timijana) pa so bile celo odlične. Ugotovili so, da je zdravilna moč timola sicer zelo odvisna od njegove oblike oziroma njegovega agregatnega stanja. Zdravilnost je velika, če uporabljamo timol v obliki krista-

lov, še boljša pa, če te kristale dodatno **zdrobimo**.

Deželni čebelarski zavod iz Hohenheima v Nemčiji je v letih 1991 in 1992 večkrat preizkusil kemični izdelek APILIFE/VAR, proizvajalca Chemicals LAIF iz Vigonze v Italiji. Gre za izdelek v obliki ploščic, prepojenih z mešanico timola (74,1 odstotka) evkaliptola (16 odstotkov), mentola (3,7 odstotka) ter kafe (3,7 odstotka). Hkrati so preizkusili tudi učinkovitost svojega nado-

mestka, imenovanega timix, ki je pravzaprav mešanica enakih sestavin (razen kafe, katere učinkovitost je zanemarljiva) kot omenjeni proizvod APILIFE/VAR. Eno ploščico so nadomestili z 20 ml timixa.

Poizkus so opravili kar na 107-ih čebeljih družinah z 10-ih različnih območij južne Nemčije. Z omenjenima sredstvoma so začeli varozo zdraviti drugi teden avgusta, trajalo pa je do začetka oktobra, ko je zdravilo prejela še zadnja čebelja družina. Ploščice APILIFE/VAR so povečini namestili na zgornje letve satnikov, pri nekaterih tudi na spodnje. Če je bila dobava APILIFE/VAR neredna, so uporabili njegov nadomestek timix. Eno in drugo zdravilo so pustili v panjih vse do sredine decembra, ko so vsako družino še dodatno poškropili s 50 ml vodne raztopine (0,1 ml emulzije s 1 l vode) klartana.

In kakšni so bili rezultati opisanega postopka? Pri zdravljenju s ploščicami so uporabili različno število ploščic na eno čebeljo družino. Zdravljenje z eno samo ploščico je bilo 74,7-odstotno uspešno, z dvema 94,4, s tremi pa kar 99,5-odstotno. Zdravljenje z mešanico timixa je bilo uspešno povprečno 94-odstotno.

Govorimo lahko le o povprečni uspešnosti zdravljenja, saj je na zdravljenje vplivalo več različnih dejavnikov:

- stopnja okuženosti,
- dolžina zdravljenja - od 2,5 do 3,5 mesecev,
- čas zdravljenja (zanj so zelo pomembne razmere v začetku zdravljenja),
- temperatura (čim višja je bila v začetku zdravljenja, tem boljši so bili rezultati) oziroma splošne vremenske razmere (vlažnost zraka . . .),
- vedenje čebel (ventilacija . . .).

Pri vsakem novem načinu zdravljenja se nam zastavlja vprašanje stranskih učinkov,

zato bomo o njih spregovorili tudi v tem prispevku. Pri zdravljenju s timolom poškodb čebel sicer niso opazili, zato pa je bilo kar pri 37 družinah mogoče opaziti poškodbe zalege. Veliko celic je bilo praznih, med uničenimi pršicami pa so našli tudi okončine čebeljih ličink. Razlogov za takšne poškodbe znanstveniki za zdaj še ne morejo dokončno pojasniti. Ugotovili pa so, da je največ poškodb zalege nastalo pri čebeljih družinah v tistih krajih, v katerih je bila temperatura na začetku zdravljenja najvišja. Zelo poškodovana je bila tudi tista zalega, ki je bila v neposredni bližini sredstva za zdravljenje.

Kljub omenjenim morebitnim stranskim učinkom lahko zdravljenje varoze s sredstvom APILIFE/FAR oziroma TIMIX v ustreznih razmerah označimo za uspešno. In kakšne naj bi bile primerne razmere? Količino zdravila je treba določiti v skladu z velikostjo panja, npr. 2 ploščici APILIFE/VAR oziroma 40 ml timix-a na dve nakladi. Zdraviti je treba začeti pravočasno, saj je poleg vlažnosti zraka za izhlapevanje zelo pomembna tudi temperatura, izhlapevanje pa je pravzaprav podlaga za zdravljenje s timolom. Da bi se izognili previsoki koncentraciji zdravila in s tem poškodbam zalege, je treba čebeljo družino pred začetkom zdravljenja dokrmiti.

Preden bo zdravljenje s sredstvom APILIFE/VAR in TIMIX moč dokončno priporočiti vsakemu čebelarju, bo treba opraviti še nekaj dodatnih raziskav, predvsem v zvezi z morebitnimi posledicami ostankov zdravila v medu ter vosku. Odgovoriti bo treba še na vprašanje, kako doseči trajnejše delovanje predstavljenih sredstev. Do tedaj pa lep pozdrav!

Prevedla in priredila:
Mateja Leskovar-Kropivšek

Tudi letos je že na tržišču v slovenščino preveden originalni SETVENI KOLEDAR 1994 za biološko-dinamično gospodarjenje nemških znanstvenikov in praktikov Martie in Matthiasa THUN.

To dragoceno, toda ne drago darilo za poljedelce, vrtničarje in čebelarje, je naprodaj v vseh knjigarnah in semenarnah. Cena 525 tolarjev.

Društvo Ajda, ☎ (061) 226-773.

RESA (ERICA L.)

IVAN KRAJNC

Razen jesenske rese (*Calluna vulgaris* /L./ Hull) in spomladanske rese (*Erica carnea* L.), ki raste tudi v Sloveniji, poznamo v Sredozemlju še štiri vrste resja, in sicer večcvetno reso (*E. multiflora* L.), vretenasto reso (*E. verticillata* Forsk.), veliko lesenasto reso (*E. arborea* L.) in sredozemsko reso (*E. mediterranea* L.). Ta je visoka do 70 centimetrov.

Vse vrste res so zimzelene rastline. Za čebelarja so zelo pomembne medovite rastline, saj le v izjemno sušnih letinah delno, navadno pa nikoli povsem ne odpovedo. Imajo iglaste lističe in zvonaste bele, zelenobeke ali vijoličaste cvete. Večcvetna, vretenasta in sredozemska so do metra visoki gosti grmi, grm velike lesenaste rese pa je lahko visok tudi tri metre. Prve tri rese cvetijo jeseni, od septembra do decembra, sredozemska resa pa cveti spomladi, največkrat marca, če je toplo pa že januarja in februarja. Ima belo cvetje. Omenjene štiri vrste res so razširjene v Primorju in na jadranskih otokih. Avgusta, ko je že več padavin, te rastline hitro ozelenijo in že septembra začnejo cveteti. Če dežuje šele septembra, začnejo rese cveteti šele oktobra ali še pozneje. Zgodnje cvetenje, dokler je še toplo, daje boljšo pašo, ob poznem cvetenju pa je paša dobra le, če je toplo še oktobra in novembra. Kljub temu so na zgodnji paši donosi večji, saj paša traja dlje. K boljšemu medenju prispevajo večkratne manjše deževne kaplje in obilne jutranje rose. Oba pojava ohranjata vlago v zemlji, na travi in v zraku, to pa je pogoj za dobro medenje. Rese, ki cvetijo jeseni, so kot spomladanske. V dobrih letinah lahko čebele na dan naberejo do 5 kg medičine, v sezoni pa tudi od 40 do 50 kg medu na panj. To pa je odvisno od moči čebeljih družin, kot sicer pri vsaki paši. V slabih letinah naberejo čebele na resah 10 do 20 kg, v najslabših pa samo za zimsko zalogo, kar je končno največkrat zlata vreden uspeh, posebno če ga primerjamo z muhasto žepkovo pašo.

Velika drvenasta resa, ki raste na vseh dalmatinskih otokih in v Dalmaciji, daje do 20 kg medu na panj. Največkrat zamede na severozahodnem delu Korčule ter na območju med Makarsko in Prologom. Tam sem to rastlino spoznal tudi sam in sem že načrtoval selitev svojega čebelarstva. Na srečo je bila soproga tokrat pametnejša. Kaj bi danes v vojni vihri tam počel?

Med vseh vrst rese, tako jesenske kot spomladanske, je približno enake temnorumene barve, brez vonja, moten in bolj ali manj grenkega okusa. Med v satju pozimi kristalizira, če pa ga iztočimo, kristalizira že v nekaj dneh. V toplih krajih blizu morja čebele na njem dobro prezimijo, v kontinentalnem podnebju pa ta med za prezimovanje ni primeren. Sicer sodi med slabše vrste medu.

Jesenska resa (*Calluna vulgaris* /L./

Hull) cveti od sredine avgusta vse do prvih slani, vendar po 1. septembru ne pričakujemo donosa, ampak odpeljimo čebele domov. V severni ravninski Nemčiji in v Skandinaviji je jesenska resa edina paša, ki jo imajo čebelarji.

V ljudskem zdravilstvu ne razlikujejo med jesensko in spomladansko reso in obe tudi enako uporabljajo.

Reso pogosto najdemo na visokih barjih, puščah, goljavah in sipinah. Pri nas so resišča najpogosteje v svetlih, zakisanih gozdovih, v katerih raste tudi na obsežnih površinah.

Uporabljamo cvetje rastline (*Herba ericae*), in to tako svežo kot posušeno.

Resa vsebuje furmarinsko, čreslovo in citronsko kislino, erikolin, karotin, rudninske snovi, kalcij in kremenčevo kislino. Prav gotovo pa je v resi še vrsta neodkritih snovi.

Jesenska resa je zelo cenjena, priporočajo pa jo za zdravljenje vranice, zoper kamne, kot čistilo za kri, proti rahitisu in želodčnim krčem itd. Kneipp je cvetoče zelišče hvalil kot zdravilo proti diatezi, sečni kislini in proti revmatizmu, poudarjal pa je

tudi njegovo vlogo pri čiščenju krvi. V ljudskem zdravilstvu jesenska resa uživa sloves naravnega zdravila proti revmatizmu, boleznim mehurja in ledvic, odpravlja ledvične kamne in pesek ter rahitis. Veliko jo uporabljajo kot čistilo za kri, za zdravljenje ekcemov in kožnih izpuščajev. Uporabljajo jo tudi kot čajni preliv za zdravljenje vnetja oči in proti bolečinam v očeh.

O čaju iz cvetja jesenske rese (1 čajna žlička za skodelico, pripraviti kot preliv, obvezno dodati žlico medu) pravijo, da pomaga tudi pri nespečnosti.

Spomladanska resa (*Erica càrnea* L.)

K Pagonovim iz Žabč sem leta vozil svoje čebele na spomladansko reso. Nekoč sem tja prispel že konec marca. Kojca je bila vsa rdeča, toplota pa je vabila čebele v goro. V panjih je bilo že precej medu. Nenadoma se je pojavil mali oblak. Čebele so divje rinile v panje. Padle so prve snežinke. Po tleh je ležalo veliko čebel in lezlo proti spodnjim bradam. Zaman, večina je obležala. Kmalu se je razvedrilo in čebele so spet normalno delale – žal brez tistih, ki so padle.

Za prvi maj smo šli po čebele in jih peljali na akacijo. Panji so bili težki in polni,

vendar delavk ni bilo. Pripeljali smo skoraj prazne panje. Pridušal sem se, da me na Bukovo ne bo nikoli več, vendar sem se prihodnje leto iz gole radovednosti spet odpravil tja. Spet se je veliko obetal in že prihodnje dni smo panje nakladali in jih vozili pod goro Kojco v bližino Bevkove domačije. Žal pa je bil končni rezultat spet podoben prejšnjemu.

Vsekakor je spomladanska resa odlična paša za čebele, vendar le tedaj, ko izgine sneg, torej šele aprila. Če pa je pomlad zgodnja, lahko čebelarji izgubijo vse čebele in za druge paše to leto ni več možnosti.

Spomladanska resa je znana sorodnica borovnice. Kot rečeno, v ljudskem zdravilstvu ne razlikujejo med spomladansko in jesensko reso in ju tudi enako uporabljajo.

Velikokrat najdemo spomladansko reso na suhih prisojnih gričih na apnenčevi podlagi; raste pa tudi visoko v gorah.

Nabiramo cvetoče nadzemne dele, uporabljamo pa svežo ali posušeno.

Ta resa vsebuje fumarinsko, čresleno in citronsko kislino, karotin, rudninske snovi, kot sta apnenec in kremenčeva kislina itd. Tudi v tej resi so verjetno še druge, doslej neugotovljene snovi.



100 godina slovenskega čebelarstva

ČEBELA – ŽLAHTNA SPREMLJEVALKA SLOVENSKE KULTURE

mag. MARIJA STANONIK – nadaljevanje

Potem je nenadoma opazil, da letajo čebele od čebelnjaka proti stari hruški. Odločil se je in stopil po tej čebelji poti. Našel me je, ležal sem v travi. V roki sem držal velik kos satu, ki je bil poln medu. Preobjedel sem se medu in omagal. Pa sem tiho legel v travo in nastavljal sat čebelam. Ko je prva obvestila panj, so si čebele naredile do mene pravo čebeljo pot. Gledal sem jih, kako priletavajo in odletavajo; srečen sem se smehljaj, ko da jim vračam tisto, kar sva jim s starim atom vzela.¹⁰⁵

IV. MOTIV ČEBELE V LITERARČENJU IN SLOVSTVENI FOLKLORI

Branko Čušin se je med drugim proslavil z vrsto akvarelov slovenskih čebelnjakov, zbral pa je tudi že nekaj napisov in kratkih verzov, ki za poduk ali šalo krasijo prebivališča čebel, nazadnje pa jih tudi kje objavijo. Slovenski čebelar je leta 1925 objavil: »Če se razpoči srce od ljubezni, / vosek raztali in vanj ga pogrezni.«¹⁰⁶ Res poceni zdravilo za bolezen, ki se praviloma ne dá pozdraviti. Za telesno zdravje je pri roki

nasvet: »Žlica žoltega medu ni draga, / – do zdravja ti pomaga.«¹⁰⁷ In kakor rože ni brez trnja, »brez žela ni medu.«¹⁰⁸ Leta 1927 pa piše v Slovenskem čebelarju: »V srcu led, v ustih med.«¹⁰⁹ Leta 1940 je v strokovnem glasilu slovenskih čebelarjev najti: »Muha, daj kruha! Brez potu ni medu!«¹¹⁰ Šaljivost je rodila naslednjo dvovrstičnico: »Štirje troti plešejo, štirje trobentajo,/matico ven vlečejo, od zadaj jo bentajo.«¹¹¹

V okolici Grosupljega na Dolenjskem stoji čebelnjak z nostalgичnim napisom: »Prehitro nam mine pomlad in poletje,/prehitro osuje mladosti se cvetje,/marljivosti, pridnosti, učite se od nas,/ da mil počitek čakal bo vas.«¹¹² Na Planini pri Postojni so dali napisati na čebelnjak: »Čebela medena, zlata potica.«¹¹³ Star čebelar z Golnika pri Goričah se je domislil napisa, ki ga je bral na panjski končnici v čebelnjaku iz njegove okolice: »Pomagajte vsi ljudje,/Šimna tepejo tri žene,/Rožanka, Lubca, Obslakovca,/mene, Šimna, reveža.« Rožman, Lubčak, Oblak so domača hišna imena¹¹⁴ in očitno je napis lokalno šaljivo obarvan. Na Cankarjevem čebelnjaku na Selu pri Žireh sta bili dve panjski končnici z napisom: »Pridnosti in varčnosti/ učite se od nas/ da mir in pokoj/ čakal bo vas.« Čebelnjak je odnesla povodenj leta 1925 ali 1926, ko so časopisi pisali, da Žirov ni več.¹¹⁵ Nelokaliziran pa je napis, ki ga je tudi ohranil Branko Čušin: »Kdor obupa, ta podleže.«¹¹⁶

Tudi folklorna rekla in pregovori nimajo več pravega doma, čeprav so povsod doma. V zvezi s čebelo je ljudska izkušnja izmodrovala naslednje: »V vigredi vsaka čebela krajcar (je vredna)«. ¹¹⁷ »Če dobi strd čebela,/kmet dobro zrno pridela.«¹¹⁸ Včasih je govorica trda in neprizanesljiva: »Tu se špeglajte lenuhi,/pri tej marni mali muhi.«¹¹⁹

Ne le pridnost, ampak na splošno vse pa zadeva napotek: »Po bučelah se vižej.«¹²⁰ Med ljudmi na Gorenjskem pa je menda znano: Čebelica je majhen ptiček,/pa daje sladek dobiček.«¹²¹ Drugi dve rekli iz istega okolja interpretirata medčloveške odnose: »Ti sebi med, meni pa pelin.«¹²²

»Spređaj z medom maže,/zadaj fige kaže.«¹²³ Gre za varianto prej navedenega: »V srcu led, v ustih med«¹²⁴ ali kakor je zapisal jezuitski slovenski pridigar Jernej Basar (1683–1738), doma iz Bitenj pri Škofji Loki: »Spoznej, de se ob sedanjem času veliko Judeževeih bratov najde, ki so v ustih strdeni, v srcu strupeni. Aku si ti tistih eden, pobuljšaj se inu verzi taki strup iz tvojeja srca.«¹²⁵

Morda bi se res dalo sociološko razložiti, da je eden največjih kmetov v nekem kraju izjavil: »Muha ne dá kruha« in s tem starim rekom¹²⁶ dal vedeti, da ni imel veselja do čebel. Tudi iz tukajšnjega gradiva je namreč razpoznavni, da so se vsaj nekdanji čebelarjenja lotevali ljudje, ki so v vaški skupnosti sodili na njen rob in ne v prvi vrsti premožni kmetje. Toda morda bi bilo tudi na ljudi mogoče zaobrniti misel, kakor jo je o čebelah zapisal Johann Wolfgang Goethe (1872–1832): »Polne medu so cvetlice, ampak samo čebele najdejo sladkobo.«¹²⁷ Še vojna (1941–1945) leta so našla pri čebeli pomoč za odgovor, kaj se je zgodilo: Ranjenec je za to, da ga je zadela krogla, odgovoril iznajdljivo: »Priletela je čebela,/pičila in odletela.«¹²¹ Tista čebela je bila namreč krogla.

Folklorna pesem se z kdovekaj bogato motiviko čebel sicer ne more pohvaliti, a tista, ki obstaja, je nenadkriljivo prisrčna, saj je čebela prisposoda za ljubico.¹²⁸

»Čela je letéla
Na goro zeleno,
Srččala, srččala
Svojiga očeta,
O moj ljubi oče!
Al že róže cvéto?
„Ja ja ja – so cvéle,
Pa so že ocvéle!“
Čela je letéla
Na goro zeleno,
Srččala, srččala
Svoj'ga ljub'ga brata:
O moj ljubi brate,
Al že róže cvéto?
„Ja ja ja – so cvéle,
Pa só že ocvéle!“

Čela je letéla
 Na goro zeleno,
 Sréčala, sréčala
 Svojo ljubo mater:
 „O má ljuba mati,
 Al že róže cvéto?“
 „Ja ja ja – só cvéle
 Pa so že ocvéle!“
 Čela je letéla
 Na goro zeleno,
 Sréčala, sréčala
 Svojo ljubo sestro:
 „O má ljuba sestra!
 Al že róže cvéto?“
 „Ja ja ja – so cvele
 Pa só že ocvéle!“

Čela je letéla
 Na goro zeleno,
 Sréčala, sréčala
 Svojega ljubega:
 „O moj ljubi ljubi!
 Al že róže cvétô!“
 „Ja ja ja, má ljuba,
 Zdaj narlépši cvétô?“

Pesem je znana v panonskem svetu, Štrekljeve objave izhajajo iz Pomurja in Bele kranije.¹²⁹

Za folklorne pripovedi o čebelah je značilno, da so pretežno aitiološke in te so tudi estetsko najmočnejše. V njih dobimo pojasnilo, zakaj mora čebelica umreti, kadar piči. Najprej ji je Bog ustvaril strupeno želo, češ: 'Kogar boš pičila, bo moral umreti.' Hudo so se namnožile in »kadar se jim je kdo zameril ali da jim je solnce preveč grelo telesca, so jezno pikale ljudi . . . in ti so mrli in mrli in bilo jih je vedno manj. V nebesih pa so jokali angelci, ker so imeli preveč dela. In dobri Bog je poklical čebelico k sebi in ji« razložil, da jih bo zaradi pretiravanja kaznoval. Še vedno se lahko branijo pred sovražniki. »A kadar bo katera pičila, bo morala umreti.« Sklonila je drobna čebelica glavico pred Bogom, »razpela krilca in odbrenčala« svojim sestricam praviti o božji jezi.¹³¹ In zakaj »pravijo, da čebele umirajo, druge živali pa crkajo«: »Čebele pa ima Bog še posebno rad, ker delajo vosek, iz katerega so sveče, ki v cerkvi gore Bogu na čast.«¹³² Zapis iz leta 1884 pa razlaga,

»zakaj čebele slavé sveti večer«: »Ko sta sv. Jožef in Marija prišla v Betlehem, nista mogla v mestu nikjer prenočiti, ker so bile vse hiše prenapolnene tujih ljudi. Šla sta zatorej iz mesta ven na polje in našla ubožen hlev, pred katerim sta se ustavila. V isti čas stopi star pastir iz hleva ter ju nagovori, da naj pri njem ostaneta. Jožef in Marija stopita v hlev in pastir reče svoji ženi: 'Postrezi tujcema a jaz požinem ovce na pašo, da bode nekoliko več prostora pod našo ubožno streho. Nu predno otidem, prižgati hočem še voščeno svečo, da se vidimo.' Prižgavši svečo, otide. Za malo časa je bila temna noč in v tej noči je prišel Jezus na svet. Sveta Devica Marija je povila dete Jezuščka v plenice in ga položila v jaslice. Jožef in Marija sta slavila in častila Boga za toliko milost in dobroto. In zato, ker je voščena sveča razsvetljevala hlev, v katerem se je porodilo sveto Dete Jezušček, slave tudi čebele badnjik (= sveti večer) in božično noč z velikim veseljem in radostjo.¹³³

S področja prozne folklore je za nas gotovo najbolj imenitna tista pripoved, kako so prišle čebele v naše kraje: »Sladkosnedni Noe je v barko vtihotapil panj čebel. Ko so vode upadle, so čebele ostale same. Več rodov je zraslo in ker je domovanje postalo pretesno, je mlada matica, ki se je izlegla med potopom, odpeljala tri rodove v votlino palme. Četrtrič jo je zalotil vihar in jo z družino vred zanesel na Kranjsko.«¹³⁴ Od kod Josipu Westru misel, da je »Job, svetopi-semški čebelar«, ¹³⁵ se je mogoče opreti le na razlago Gorazda Makaroviča, da gre pri upodobitvah na panjskih končnicah za zamenjavo os, ki nastopajo v folklorni pesmi v motivih o Jobu, v čebele, ki se omenjenemu okolju pač veliko bolj prilagajajo.¹³⁶ Job je veljal za zaščitnika čebelarjev vse do 19. stoletja, ko ga je zamenjal sveti Ambrož. Ko je bil ta še otrok – tako legenda! – ga je spečega obsul roj čebel, iz česar so sklepali, da bo nekoč sloveč govornik. Zaradi onomatopoetske figure med – Medard so imeli svetega Medarda za drugega patrona oziroma pomočnika čebelarjev.¹³⁷



LETNA ČLANARINA ZČDS ZA LETO 1994 ZNAŠA 2.150 SIT

Članarino ZČDS plačajte skupaj z društveno članarino blagajniku vašega društva.
Pri plačilu članarine boste brezplačno prejeli 12-stranski barvni koledar.

O ZBIRANJU ČLANARINE ZA LETO 1994

Izvršni odbor Zveze čebelarских društev Slovenije je na svoji seji, 16. oktobra letos, določil članarino za leto 1994. Ta znaša 2.150 SIT. **Nespremenjena tolarška članarina naj bi veljala od novembra 1993 do februarja 1994. Članarina za leto 1994 je malo višja, ker bo, po sklepu IO ZČDS, Čebelar izhajal na šestnajstih straneh v barvah.**

Plačniki, ki bodo članarino plačali po 1. marcu 1994, bodo morali poleg dotedanje višine članarine plačati še tečajno razliko med marko in tolarjem ter obresti za enomesečno vezano vlogo. Zakaj? Zveza čebelarских društev Slovenije vsako leto kreditira vse tiste, ki članarino nakažejo po 31. decembru, zato je upravičena do povračila obresti, ki bi jih dobila, če bi pravočasno nakazano članarino vezala v banki. Po drugi strani pa je blago ravnanje z neplačniki tudi nepošteno do tistih čebelarских društev, ki članarino pravočasno poberejo in jo nakažejo Zvezi.

Vodstva čebelarских organizacij prosimo, da čimprej zberejo članarino za leto 1994 in jo nakažejo na račun ZČDS št. 50101-678-48636 ali jo prinesejo na Cankarjevo 3 v Ljubljano, vsak delavnik, razen sobote, od 7. do 14.30.

Blagajnikom čebelarских organizacij bomo poslali dvanajstlistne stenske koledarje z barvnimi slikami in prostorom za zapiske. Koledarje naj brezplačno razdelijo vsem plačnikom članarine za leto 1994! Poleg te ugodnosti imajo člani pravico do enega brezplačnega oglasa ali reklame v Slovenskem čebelarju v tekočem letu, kupijo lahko znatno cenejšo embalažo za polnjenje medu, potrudili se bomo tudi, da bodo lahko kupili znatno cenejši sladkor za krmljenje čebel. **Kdor bo izrabil vse ponujene ugodnosti, bo gotovo večkratno povrnil stroške za plačano članarino.**

Teh ugodnosti pa bodo deležni le tisti člani, ki bodo plačali tudi članarino ZČDS.

Vodstva čebelarских organizacij prosimo, da čimprej organizirajo občne zборе, zberejo članarino in določijo osebo za stike (s telefonom in telefaxom), da bomo pri pošiljkah sladkorja, embalaže, zdravil in drugega, kar potrebujejo čebelarji v društvih, lahko nemoteno sodelovali.

Vsem blagajnikom, tajnikom in poverjenikom se v imenu organov ZČDS že vnaprej zahvaljujemo za požrtvovalno delo in ves trud pri zbiranju članarine in podatkov.

ZČDS

POROČILA Z ZADNJE, ŠESTE SEJE IO ZČDS

MILAN RUNTAS

Poročilo o uresničevanju delovnega in finančnega načrta ZČDS 1993

Po devetih mesecih uresničevanja delovnega in finančnega načrta ZČDS, ki ju je sprejela 42. skupščina ZČDS, lahko trdimo, da le-to poteka ob načrtovanem zaporedju.

Od sprejetih nalog moramo do konca leta pripraviti še strokovni posvet predavateljev in skupaj z veterinarji-svetovalci pripraviti enega ali več tečajev o higienskem minimumu. Poleg propagandnega letaka za reklamiranje prodaje medu je tik pred izdajo tudi barvni plakat za propagiranje prodaje medu, opremljen z zaščitno znamko. Pripraviti moramo še predlog sprememb pravilnika o pašnem redu in teze čebelarškega zakona ter oboje predlagati v sprejetje pristojnim državnim organom.

Tudi finančni načrt uresničujemo po sprejetem planu. Vse večje investicije (nakup osebnega avtomobila škoda-forman, napeljava nove telefonske linije in avtomatskega telefonskega odzivnika za opazovalno in napovedovalno službo medenja, nakup telefaksa in plačilo deleža za obnovo fasade na Cankarjevi 3) so končane, za načrtovane naloge ZČDS do konca leta pa je ostalo še dovolj finančnih sredstev. KIS redno pokriva stroške za opazovalno in napovedovalno službo medenja, tudi sredstva od prodaje učil in embalaže ter najemnine redno pritekajo na naš račun. Ta hip je na računu 2,900.000 SIT.

Poročilo strokovne službe med sejama

Med sejama je strokovna služba ponujala članstvu različne oblike pomoči. Nova služba opazovanja in napovedovanja medenja je, poleg novega strokovnega sodelavca, ki smo ga po sklepu IO št. 34 s 1. avgustom 1993 redno zaposlili, pri teh nalogah angažirala še najmanj enega delavca ZČDS. Strokovni delavec g. Zdešar je bil spomladi in poleti večino delovnega časa na terenu, kjer je razmeščal opazovalne postaje, se dogovarjal in sklepal pogodbe z opazovalci, pregledoval gozdove, zbiral podatke o medenju in svetoval pri razmejivni prevažalcev na pašnih območjih, kadar je bil g. Zdešar na terenu, je zbiranje telefonskih podatkov in sestavljanje poročil o donosih prevzel drug delavec naše službe.

Druga oblika naše pomoči čebelarjem je bilo posredovanje prodaje sladkorja iz blagovnih rezerv. Od maja do konca septembra smo prek posrednikov čebelarškim društvom prodali približno 450 ton sladkorja. Do podražitve 2. avgusta je bila cena tega sladkorja zelo ugodna – od

48 do 52 SIT/kg, po podražitvi pa od 62 do 65 SIT/kg. Prek posrednikov smo prodajali sladkor zato, ker se po Zakonu o društvih ne smemo ukvarjati s tržnimi posli, na to pa je ministrstvo za finance opozorilo direkcijo blagovnih rezerv, s katero smo že sklenili pogodbo za dobavo sladkorja. Nekaj težav je povzročalo občasno pomanjkanje sladkorja v skladiščih blagovnih rezerv v Kopru in Zalogu, vendar pa ga je bilo v skladiščih v Gradcu v Beli krajini in Kočevju dovolj.

Poleg enotnih barvnih nalepk za kozarce za med in reklamnih letakov smo na sedmih prodajnih mestih po vsej Sloveniji organizirali še prodajo steklenih kozarcev s pokrovi. Uvozili smo kilogramske češke kozarce, jih razvozili na prodajna mesta, kjer jih naši čebelarji – pogodbeni sodelavci prodajajo po 40 tolarjev. To je najnižja možna cena, ki še krije stroške organizacije prodaje. V dveh mesecih so skoraj vso zalogo kozarcev prodali v Murski Soboti in Novem mestu, dobro jih prodajamo tudi v Ljubljani, slabše pa na preostalih štirih lokacijah.

Urednik je s člani uredniškega odbora pripravil gradivo za izdajo vseh predvidenih števil Slovenškega čebelarja in 12-stranskega barvnega stenskega koledarja za leto 1994.

Za uvedbo prelevmanske zaščite slovenskega medu smo ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo pripravili podatke o domačih in tujih odkupnih cenah medu, o zalogah in letošnjem pridelku le-tega ter o oblikah zaščite medu v nekaterih sosednjih državah.

Za sofinanciranje potovanja predsednika in urednika na kongres Apimondije na Kitajsko smo prosili in tudi dobili sredstva pri MKG in MZT. Tudi organizacijsko smo pripravili vse potrebno za udeležbo, predstavitev in včlanitev Slovenije v svetovno čebelarško organizacijo. Na kongresu, ki je trajal od 20. do 26. septembra, je bila Slovenija tudi sprejeta v članstvo Apimondije.

Uspeli smo dobiti dodatno dokumentacijo, zato smo dopolnili 1. marca letos vloženi zahtevek za denacionalizacijo nekdanjega premoženja ZČDS.

Poleg omenjenih nalog smo opravljali redne svetovalne naloge, oskrbovali naše člane in društva z izobraževalno literaturo in reklamnim gradivom, skrbeli za informiranje javnosti in odgovornih državnih organov o problemih čebelarstva ter se udeleževali strokovnih in organizacijsko-upravnih srečanj doma in v tujini.

Poročilo opazovalne in napovedovalne službe

Po dogovoru ustanoviteljev je služba 1. marca letos od podjetja Medex prišla pod pokroviteljstvo treh institucij:

– MKG finančno omogoča in tudi sicer podpira delo te službe, obnovo in razvoj čebelarstva in njegov pomen v kmetijstvu ter v varstvu narave. Zahteva tudi, da se število čebeljih družin ne zmanjšuje, da so le-te povsod pravilno nameščene in da z urejenimi odnosi izrabimo vse naravne pašne in vzrejne danosti.

– Neposredni naročnik del je KIS. Nadzira strokovnost dela, ponuja strokovno sodelovanje ter črpa podatke in naloge raziskovalne vrednosti.

– Organizacijsko, prostorsko in statusno omogoča delo službe ZČDS. Služba posreduje čebelarjem ustrezne in takojšnje podatke o donosih in pašnih možnostih, da jim strokovne in točne napovedi, ureja odnose po področjih, izdeluje pašni kataster in ga nadzira ter v zvezi s tem sodeluje z drugimi dejavniki v čebelarstvu (od društev do MKG); celo leto sodeluje in nadzira delo opazovalcev, skrbi za njihov razvoj ter operativno posebej ureja vse stroškovne in delovne pogoje službe.

Delovno mesto je bilo sprva za poskus urejeno pogodbeno. Zdaj je vodja službe za opazovanje in napovedovanje medenja zaposlen za določen čas (do 1. 8. 1994), delo opravlja poklicni čebelar s 25-letno prakso, predvsem pa je poznavalec paš in tehnologije večjih čebelarstev.

Delo, opravljeno od marca do decembra letos

– Marca smo si ogledali in analizirali vse sestoje jelke v Sloveniji ter tistih smrekovih rastišč, ki navadno obetajo pašo.

– Aprila smo opravili prevzem in predajo opazovalnic, iz Hrvaške smo prepeljali opazovalnice, kupili smo najnujnejšo opremo in se tehnično pripravili za posredovanje podatkov; služba je sproti pridobivala tudi nove sodelavce za območja, na katerih do zdaj ni bilo opazovalnic; te so zdaj postavljene na podlagi strokovnih meril.

– Takoj po prvomajskih praznikih je začel delovati avtomatski odzivnik. Vse do prvega oktobra je obveščal čebelarje o pašah; deset do teden dni pred samo pašo smo objavili napoved medenja, območja in kraje, nadmorsko višino in lege, na katerih paša najbolj kaže; ko se je paša začela, pa smo dnevno objavljali tudi podatke za prejšnji dan. V kmetijskih nasvetih, obvestilih in dnevnem časopisju so bili podatki vsaj tedensko, obvezno pa vedno vsaka napoved in tudi nasveti, kdaj pripeljati, prepeljati ali kako čebele na paši postaviti, čebelarstvo javnost smo tudi obveščali o nasvetih veterinarjev-pospeše-

valcev, interesu odkupovalcev ter o vseh zahtevnejših in nujnih opravilih pri čebelah. Služba je sama in ob pomoči svetovalcev obvladovala vse območje države, razen Haloz, Slovenskih goric in Gorjancev. Na terenu je bilo tudi nekaj hudih nasprotovanj ob ustanovitvi službe in urejanju paš. Velik uspeh smo dosegli pri razporeditvi panjev na nekaterih preobremenjenih pasiščih in usmerjanju čebelarjev na nova medovita območja. Na pasiščih smo uvajali nov red, ki bi ga uresničevali povsod in bi bil opredeljen v pravilnikih. Posebej natančno smo analizirali in spremljali razvoj in širitev malega škržata (Metcalfa p.), ki je že in bo še nova pomembna paša. Večina opazovanj pa je bila usmerjena v sestoje iglavcev in tudi v druge mešane sestoje; na terenu je bilo posnetih več kot 15 kratkih reportaž o čebeljih pašah itd.

– Oktobra smo analizirali pašne slike hojevih rastišč.

– Novembra in decembra bomo na občnih zborih predvsem urejali odnose in pašna pravila ter se pripravljali na izdelavo območnih pašnih katastrov in na spremembe pravilnikov. Pozimi ima delavec, zaradi zelo zahtevnega delovnika v sezoni, saj dela tudi ob sobotah in nedeljah, dopust oziroma prosti čas, podobno kot to velja za druga sezonska dela (gradbeništvo itd.)

Določitev članarine in naročnine za 1994

Za lažje odločanje o višini članarine in naročnine za prihodnje leto prilagamo vzorčni izračun le-te. Iz septembrskih stroškov in glede na dvanajstine tistih stroškov, ki jih Zveza poravnava v enkratnih zneskih, je sestavljen spodnji mesečni stroškovnik (v SIT):

– tiskanje in pošiljanje SČ	320.000,00
– poština za pošiljanje SČ	54.000,00
– telefon in druge poštnine	8.000,00
– elektrika in plinsko ogrevanje (1/12)	18.000,00
– obratovalni in komunalni stroški	7.500,00
– pis. material, fotokop., fotomaterial	16.000,00
– zavar. premije (stavba, oprema, avto 1/12)	14.000,00
– tekmovanje mladih in članarine (1/12)	28.500,00
– izobraževalni tisk (1/12)	12.000,00
– prevozi na delo in malice (3 delavci)	42.000,00
– dnevnice in potni stroški (1/12)	90.000,00
– bruto plače in pogodbeni honorarji	548.000,00
– bruto avtorski honorarji	100.000,00
– koledar 94 (1/12)	90.000,00
Mesečni stroški skupaj	1.348,00,00
Letni stroški (mesečni x 12)	16.176.000,00

Pričakovane prihodke brez članarin pa tvorita pogodbeni znesek KIS za delo opazovalne in napovedovalne službe v višini 2.470.000,00 tolarjev na leto in obresti na vezano vlogo v višini 700.000,00 tolarjev na leto. Letni stroški so torej manjši za 3.170.000,00, torej so 13.006.000,00 tolarjev. Ta znesek pa je treba zbrati s članarino in naročnino za leto 1994.

Če prihodnje leto ne bo občutnega povečanja ali zmanjšanja števila članov, naj bi članarina za leto 1994 znašala 2.000,00 tolarjev (stroški v višini 13.006.000,00 deljeni s 6.500 člani da članarino 2.000,90 SIT, kar je 27 DEM). Protivrednost članarine v markah je torej skoraj enaka tisti v minulem letu, saj je bila ta 26 DEM.

Ker je dolgoletna politika ZČDS naravnana k povečanju števila članov (čimveč čebelarjev vključenih v čebelarstva društva), predlagamo naročnino za **domače nečlane v višini 2.500,00 SIT (635 DEM), za tujino pa 50 DEM.**

Za večja vzdrževalna dela v prostorih ZČDS, odvajanje sredstev za amortizacijo avtomobila in drugo elektronsko pisarniško opremo pa bomo uporabili sredstva od najemnine.

K 7. TOČKI – Odločanje o organiziranju regijskih posvetov

Člane IO prosim, da razmislijo o potrebnosti sestajanja vodstev regijskih čebelarstev iz ZČDS. Zadnji taki posveti so bili pred volitvami leta 1992. Verjetno se je na terenu nabralo precej problemov, ki tarejo čebelarje in njihova vodstva, pa tudi na ZČDS bi želeli podrobneje pojasniti nekatere novosti v organizaciji pospeše-

valne službe, pri organiziranju tržnih oblik združevanja čebelarjev, spremembi pravil itd.

Prosim člane IO, naj na prihodnji seji predlagajo kraj in čas takega sestanka.

Odločanje o spremembi pravil ZČDS

Že dve leti in pol zavlačujemo s spremembo pravil ZČDS, ker pristojni prav toliko časa obljublajo spremembo zakona o društvih (Ur. l. SRS 37/74). Po zadnjem pogovoru s pristojno strokovno osebo, 29. septembra letos, smo izvedeli, da je komisija državnega zbora za zakonodajna vprašanja zavrnila predložene spremembe zakona o društvih. Področja združevanja državljanov bodo, po novem, urejali trije zakoni (politična, strokovna in interesna združenja), od katerih je bil v novi državi sprejet le zakon o organiziranju in združevanju političnih strank. Spremembe zakona o društvih se zakonodajalcu očitno zdijo premalo pomembne, zato bomo na nov zakon očitno še dolgo čakali.

Po današnji seji bomo čebelarstvom poslali sezname članstva in navodila za zbiranje članarine v letu 1994, zato je smotno, da bi ob morebitni odločitvi o spremembi pravil poslali društvom v obravnavo tudi le-ta, da jih bodo lahko obravnavala na občnih zborih. Iz zdajšnjih pravil ZČDS je treba črtati vse člene, ki določajo SLO in DS, politično opredelitev, soglasje političnih organov k delovanju društev in jih nadomestiti s člani o vključevanju Zveze v svetovna čebelarstva združenja, možni širitvi pristojnosti Zveze na področje trženja, spremembi imena Zveze v Čebelarstvo zvezo Slovenije itd.



smrtnice

FRANC ALBREHT



Konec septembra smo se številni čebelarji poslovili od našega člana Franca Albrehta.

Rodil se je leta 1917 v delavski družini. Že v mladosti je hudo zbolel, tako da je postal invalid. Svojo invalidnost je premagoval z vztrajnostjo, nepopustljivostjo in doslednostjo do sebe in drugih. Imel je veliko težav, vendar jih je uspel premagati. Vse življenje si je prizade-

val za zdravje in vztrajno je kljuboval boleznim. Ta njegova značajska poteza ga je usmerila v humanitaren odnos do ljudi in ljubezen do živali. Zelo dejaven je bil v društvu invalidov in upokoјencev, še posebej pa v čebelarstvi organizaciji.

Čebelaril je že njegov oče, sam pa se je začel ukvarjati s čebelarstvom leta 1960. Kmalu potem, ko si je uredil manjše čebelarstvo, mu je to zgorelo. S težavo je vse obnovil. Postavil je lep čebeljak za 16 AŽ panjev in rezervne družine in v njem čebelaril do zadnjega. Dejavno se je vključil v delo čebelarstvene organizacije, saj je bil

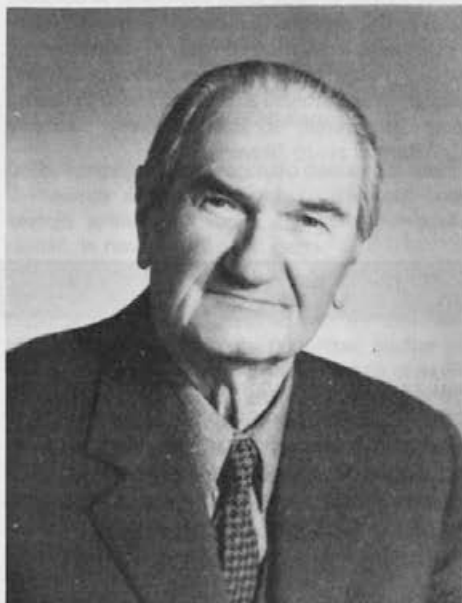
dolga leta tajnik Čebelarkega društva Rakek. Prizadeval si je tudi za ustanovitev Občinske čebelarke zveze Cerknica. Bil je tudi tajnik te organizacije. Leta 1979 so na cerkniškem območju praznovali 60. obletnico organiziranega čebelarstva in ob tej priliki so čebelarji pripravili obsežno razstavo in sprevod ter razvili svoj prapor. Za vse to je imel prav gotovo največje zasluge pokojni Franc Albreht. Polnih 15 let je vodil čebelarski krožek na osnovni šoli na Rakeku, v drugih krajih pa je mlajšim in starejšim čebelarjem pogosto predaval.

Za svoj trud v čebelarstvu je prejel odličje Anton Janša II. stopnje, leta 1983 pa tudi I. stopnje. Na njegovem domu ali v njegovem čebelnjaku smo se srečevali čebelarji od blizu in daleč, saj je vsakomur želel pomagati.

Vsi ga bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

ČD Rakek

VENČESLAV LANG



Več kot leto je že, odkar je umrl prizadevni dolgoletni funkcionar Čebelarkega društva Celje oziroma Medobčinske zveze čebelarskih društev Celje.

Rodil se je leta 1905, končal višjo grad-

beno šolo in kot gradbeni strokovnjak služboval v Celju. Čebelariti je začel že leta 1937. Več let po II. svetovni vojni je sodeloval s Kmetijsko zadrugo Celje in drugimi organizacijami in si prizadeval za razvoj čebelarstva v celjski regiji. Takoj po ustanovitvi okrajnega Čebelarkega društva Celje leta 1951 mu je uspelo ustanoviti in vpeljati trgovino s čebelarskimi potrebščinami v Celju; le-ta je odprta še zdaj. Po vojni je sodeloval pri obnavljanju in ustanavljanju čebelarskih organizacij na širšem celjskem območju. Neštetokrat je predaval pri posameznih čebelarskih družinah. Njegova predavanja so bila vedno zanimiva in vzpodbudna, zato so jih čebelarji radi obiskovali. Več kot 20 let je bil stalni čebelarski predavatelj na območju Celja. Vse do leta 1990 je imel še 20 AŽ panjev čebel in bil zgled drugim čebelarjem.

Pogrešali ga bomo kot predanega čebelarja, saj je bil več kot 30 let blagajnik Čebelarkega društva Celje oziroma Medobčinske zveze čebelarskih organizacij Celje. Kar 18 let je bil vodja čebelarske trgovine. Nekaj časa je imel trgovino kar doma, dokler ni uspel dobiti prostora v središču mesta. Za svoje požrtvovalno delo je prejel odličja Anton Janša III., II., leta 1983 pa še I. stopnje. Čebelarji celjske regije smo ponosni na njegove življenjske dosežke in na njegovo delo pri pospeševanju čebelarstva.

Čebelarska družina
Vojnik

FRANCKA DEJAK



Tiho je iz naših čebelarskih vrst odšla Francka Dejak, rojena Klun. Bila je ena izmed treh žensk, vključenih v Čebelarsko društvo Ribnica na Dolenjskem.

Po II. svetovni vojni se je primožila v vas Blate. Dejakovi so imeli veliko posestvo, pa tudi najstarejšo čebelarsko tradicijo v Ribniški dolini. Na posestvu je bil še do leta 1940 velik čebelnjak za približno 100 panjev. V pašnih letih so Dejakovi na svojem vrtu sprejeli številne zunanje čebelarje. Vas Blate je

namreč v bližini izvira Rakitniščice in pod pobočji gozdnih sestojev iglavcev in listavcev.

Po smrti moža leta 1972 je Francka obnovila njihovo čebelarstvo in doživela do zadnjih mesecev svojega življenja. Tudi ona je del svojega vrta odstopila drugim čebelarjem-prevažalcem.

Letos smo se od Francke za vedno poslovili. Ostajamo ji hvaležni za njen prispevek pri ohranjanju čebelarstva.

Čebelarstvo Ribnica

SREČO GOROPEČNIK



Neizprosna smrt je iz naših vrst marca letos iztrgala dobrega čebelarja in dolgoletnega člana ČD Domžale Sreča Goropečnika iz Beričevega pri Domžalah. Pokojni Srečo se je rodil v Beričevem leta 1928. Že kot mlad fant se je začel zanimati za čebele. Čebelariti je začel leta 1935 v kranjičkih, vendar se je kmalu oprijel čebelarjenja v premičnih satih. Pri hiši si je postavil lep čebelnjak, saj je želel jesen svojega življenja preživeti ob čebelah in čebelnjaku. Žal, smo ga domžalski čebelarji prehitro izgubili. Ukvarjal se je tudi z mlinarstvom in je bil tudi po tej dejavnosti znan v svoji bližnji in daljnji okolici.

ČD Domžale

MATIJA KUHAR



Septembra letos mineva leto od smrti člana Čebelarstva Puconci Matije Kuharja.

Rodil se je leta 1924 v Bakovcih. Že kot mlad fant je začel čebelariti z nekaj panji v rojstni vasi. Leta 1963 je odšel na delo v tujino in prenehal čebelariti. Po vrnitvi v domovino pa se je znova lotil čebelarstva. V Krogu je vzrejal iz pridobitnih družin, vključil pa se je tudi v Čebelarstvo Puconci.

Vedno je bil vsakomur pripravljen pomagati in svetovati. Bil je napreden in dojemljiv za vse, kar se je novega uvajalo v sodobno čebelarstvo.

Po njegovi smrti je skrb za čebele prevzel njegov zet Stanko, tako da se bo njegovo čebelarstvo ohranilo.

Hvaležni smo mu za njegov prispevek k napredku našega čebelarstva in čebelarstva nasploh. Ohranili ga bomo v prijaznem spominu.

ČD Puconci

BENE URANKAR



Tudi tokrat je bila bolezen močnejša od želje po življenju. Premagala je našega dolgoletnega člana Beneta Urankarja.

Pri Urankarjevih so bile čebele že družinska tradicija, tako da je prve izkušnje dobil že od očeta. Po očetovi smrti je nadaljeval s čebelarjenjem. Najprej v kranjičkih, pozneje pa v AŽ panjih.

V društvu se ga bomo spominjali kot delovnega, vedno nasmejanega in vedno pripravljenega pomagati. Veliko je sodeloval tudi pri graditvi novega čebelarstva doma.

Čebele je zapustil sinu, ki ob pomoči strica že postaja pravi čebelar.

S praporom ob grobu smo se poklonili spominu in delu našega čebelarja.

Čebelarstvo Moravče

URBAN MESEC



V 76. letu starosti se je ustavilo življenje našega člana, velikega ljubitelja narave Urbana Mešeca.

Čebelaril je več kot 40 let s približno 20 AŽ panji.

Julija letos smo ga s čebelarstvom praporom pospremili na njegovi zadnji poti na lenarško pokopališče.

Čebelarstvo družina Škofja Loka

MALI OGLASI

PRODAM ročno prešo za izdelovanje satnic. Krajnc, Ul. bratov Berglez 36, Pragersko, ☎ (062) 817-173.

KUPIM med, cvetni prah in domače žganje, ☎ (061) 484-842.

PODARIMO avtobus TAM za prevoz konj – možna predelava v prevozni čebelnjak – Konjeniški klub Lj., Stožice 28, g. Rojčeva, ☎ (061) 326-779 ali Mojca Koren ☎ (0621) 320-103.

KUPIM 300 sadik akacije (zgodnje in pozno cvetenje), Milan Vajda, Metlika, ☎ (068) 52-302.

PRODAM avtobus s čebelami, Jože Dolinšek, Trzin, Ljubljanska 31, Mengeš.

OBVEŠČAM čebelarje, ki so bili na izletu v Franciji 1992 in vse druge interesente, da lahko naročijo videokaseto, posneto na tem izletu. Marjan Jug, Ložice 1 D, Anhovo, ☎ (065) 52-067.

PRODAM kamion TAM 5500 za 66 AŽ panjev – s panji ali brez – in en kamion za dele. ☎ (068) 42-527.

KOLEDAR ČEBELJA BRADA



Stenski koledarček 1994 z barvno fotografijo brade iz 25 tisoč čebel je stvar, ob kateri se čudiš – je koledar, kot ga še ni bilo! Če ga želite, pošljite svoj naslov na dopisnici, pismu . . . na naslov: **F. Marolt, P.V. 20, 68290 Sevnica.**

Prejeli ga boste po pošti, s povzetjem. Cena: 300 SIT + PTT stroški. S koledarjem (40 x 10 cm), pa boste prejeli tudi zanimiv članek o bradi.

SPOMINSKO STROKOVNO SREČANJE ČEBELARJEV OB 100-LETNICI ROJSTVA VELEČEBELARJA FRANCA KIRARJA

Medobčinska zveza čebelarških družin Maribor in Srednja kmetijska šola Maribor vabita **na spominsko strokovno srečanje čebelarjev ob 100-letnici rojstva velečebelarja in javnega delavca Franca Kirarja** v dvorani Srednje kmetijske šole v Mariboru, Urbanska 30 (lokalni avtobus št. 7 – smer Kamnica) **v soboto, dne 11. 12. 1993, s pričetkom ob 9.30.**

Program: O osebnosti F. Kirarja bo govorila Maja Kirar – vnukinja pokojnika; Ignac Harb bo govoril o velečebelarstvu; Ivan Flac bo predstavil Kirarjev panjski sistem; Stanko Šauperl bo predstavil tehnologijo čebelarjenja in odbiro čebel; Janez Brvar bo govoril o ekonomiki v velečebelarstvu F. Kirarja. Srečanje bo spremljala razstava iznajdb in izdelkov Kirarjevega panjskega sistema. Svojo navzočnost je obljubil sedanjí velečebelar Janko Pislak. S tem srečanjem želimo oteti pozabi pomembne strokovne stvaritve velemojstra čebelarstva F. Kirarja.

Vabljeni!

Za odbor: Stane Sajevec



**APIS M & D.D.O.O.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7**

61360 VRHNIKA

telefon: (061) 751-282

Odprto: od 9.–12. in 16.–18. ure



PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH

Vse čebelarje in čebelarstva društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti:

- urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo
- satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli
- vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 126 °C
- priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pa pridemo po vosek tudi sami
- iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do dvanajst AŽ satnic
- cene za predelavo voska v satnice so v predsezoni, to je do konca februarja 1994, zelo ugodne, in sicer od 110 do 140 SIT od enega kilograma voska ali po dogovoru pri večjih količinah

ODPRTO IMAMO VSAK DELOVNIK OD 9.–12. in od 16.–18. URE, OB SOBOTAH PA OD 9.–12. URE.

PRIZNANO VZREJALIŠČE MATIC APIS M & D.D.O.O. VRHNIKA

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija so na voljo čebelje družine na petih in sedmih satih.

CENE ČEBELARSKIH PREDAVANJ

Po sklepu komisije za izobraževanje ZČDS je cena za uro predavanj 2.500 SIT. Predavatelji dobijo povrnjene tudi potne stroške in polovico dnevnice v višini 2.350 SIT.

* * *

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Marjan Skok, Stanislav Hajdinjak, Pavle Zaletel, mag. Janez Poklukar, dipl. oec. Aleš Mižigoj.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, mag. Franc Javornik, inž. Janez Poklukar, dipl. vet. Mira Jenko, inž. Marjan Debelak in prof. Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša za leto 1993 2.500,00 SIT. Posamezna številka pa stane 250,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 1.700,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 25.000,00 SIT, v sredini 15.000,00 SIT, pol strani 7.000,00 SIT, četrt strani 4.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enaka cena velja tudi za odprtice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarškega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) šteje mesečnik Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja, iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

Tiska KURIR print d.o.o. Ljubljana, Parmova 39.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

KJE LAHKO KUPITE STEKLENO EMBALAŽO IN NALEPKE ZA MED

Da bi vam olajšali nakup steklene embalaže, smo se dogovorili s čebelarji z različnih območij, da bodo prodajali kozarce za med:

- za **Pomurje**: Medobčinska zveza čebelarskih družin Murska Sobota, vsak torek od 15. do 17. ure, dogovorite se z g. Antonom Štefkom, tel. (069) 48-265;
 - za **Koroško**: vsak delavnik, dogovorite se z g. Alojzom Porijem, tel. (0602) 22-654, Ravne na Koroškem;
 - za **Primorsko in Notranjsko**: vsak torek med 15. in 19. uro, pokličite g. Dušana Tomažiča, tel. (065) 65-254, Vrhopolje/Vipava;
 - za **osrednjo Slovenijo**: vsak torek med 10. in 18. uro, pokličite g. Davida Ferleta, tel. (061) 487-876, Dobrunje;
 - za **Dolenjsko**: vsak torek in petek ves dan, pokličite g. Poldeta Kolenca, tel. (068) 28-181, Novo mesto;
 - za **Gorenjsko**: vsak dan razen nedelje od 15. ure dalje pokličite g. Braneta Kozinca, tel. (064) 733-203, Lesce.
 - za **Celjsko**: vsak dan zjutraj ali zvečer, pokličite g. Petra Močnika, tel. (063) 742-434, Šibenik/Šentjur
- za **Podravje**: vsako sredo in petek ves dan, pokličite g. Karla Štruklja, tel.: (062) 812-295, Slovenska Bistrica.

Na zalogi imajo kilogramske kozarce z navojem in kovinske pokrove po 40,00 tolarjev za komplet. Embalaže ne pošiljajo po pošti!

Zveza ima na zalogi tudi navadne in samolepne etikete za kozarce z medom. Naručite jih po telefonu (061) 210-992, pošljemo jih po povzetju.

Cena nalepke je:

navadne		samolepne	
člani	nečlani	člani	nečlani
3,00 SIT	4,00 SIT	8,00 SIT	9,50 SIT

ZČDS

**Čebelarstvo
Boris Seražin
Olge Mohorjeve 7, Ljubljana
tel. 061 579-420**



Nudimo vam:

- kuhanje voščin,
- obnavljanje starih satov,
- izrezovanje satov,
- razkuževanje satnikov,
- vrtnanje vrtnin za žice (7 žic, pokončno),
- zažičevanje satnikov,
- napenjanje žic in vtiranje satnic.

Izdelujemo:

- stiskalnice za satnice,
- stojala za odkrivanje satja,
- nože za odkrivanje satja,
- preše za kuhanje voščin,
- satnike za AŽ panje.